

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

„Rzeki karpackie - czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu”

Raport

wyniki ankietowania
w ramach akcji „doradcy domowi”

Autor: Lizaveta Vintsek

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych w Krakowie, 2018

Wstęp

W ramach projektu „Rzeki karpackie - czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej została przeprowadzona akcja „doradcy domowi”. Polegała ona na przeprowadzeniu ankiet wśród mieszkańców obszarów Natura 2000 przez przeszkoloną młodzież gimnazjalną, jak też rozdawanie ulotek edukacyjnych odwiedzonym mieszkańcom oraz propagowanie ekologicznych postaw. W raporcie przedstawiamy wyniki badania ankietowego na temat postrzegania chronionych dolin rzecznych.

Wyniki ankietowania

1. Charakterystyka ankietowanych osób

W akcji „doradcy domowi” wzięło udział 221 uczniów, którzy przeprowadzili ankietę z 2201 mieszkańcami wybranych obszarów Natura 2000 (tab. 1). Liczba ankiet z poszczególnych obszarów wyniosła od 258 do 417. Celowo zrealizowano większą liczbę ankiet w obszarach większych powierzchniowo.

Tabela 1. Liczba przeprowadzonych ankiet z podziałem na obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000	Gmina	Liczba ankiet	Liczba uczniów	Suma ankiet
Biała Tarnowska	Tuchów	280	28	280
Czarna Orawa	Jabłonka	347	35	348
	Rabka Zdrój	1		
Dolna Soła	Kęty	258	26	258
Jasiołka	Chorkówka	100	26	257
	Dukla	28		
	Jedlicze	129		
Łososina	Tymbark	270	27	270
Rzeka San	Dubiecko	10	42	417
	Fredropol	2		
	Krasiczyn	9		

18-29	24,4	21,7	17,5	14,2	18,7	23,8	13,9	19,3
30-39	24,4	24,9	20,6	25,5	28,4	21,6	28,5	24,8
40-49	25,8	27,0	30,0	25,1	26,5	24,5	30,4	27,0
50-59	14,3	12,5	15,6	15,4	16,8	14,6	13,3	14,5
60+	11,1	13,9	16,3	19,9	9,7	15,5	13,9	14,3
Wykształcenie:								
podstawowe	13,0	25,4	7,4	12,4	7,5	10,1	12,3	12,8
średnie	59,1	58,1	61,6	60,3	58,6	61,2	63,5	60,3
wyższe	27,9	16,5	31,0	27,3	34,0	28,7	24,3	26,6
Płeć:								
kobieta	53,6	64,5	62,4	63,8	57,8	54,0	68,6	60,7
mężczyzna	46,4	35,5	37,6	36,2	42,2	46,0	31,4	39,3

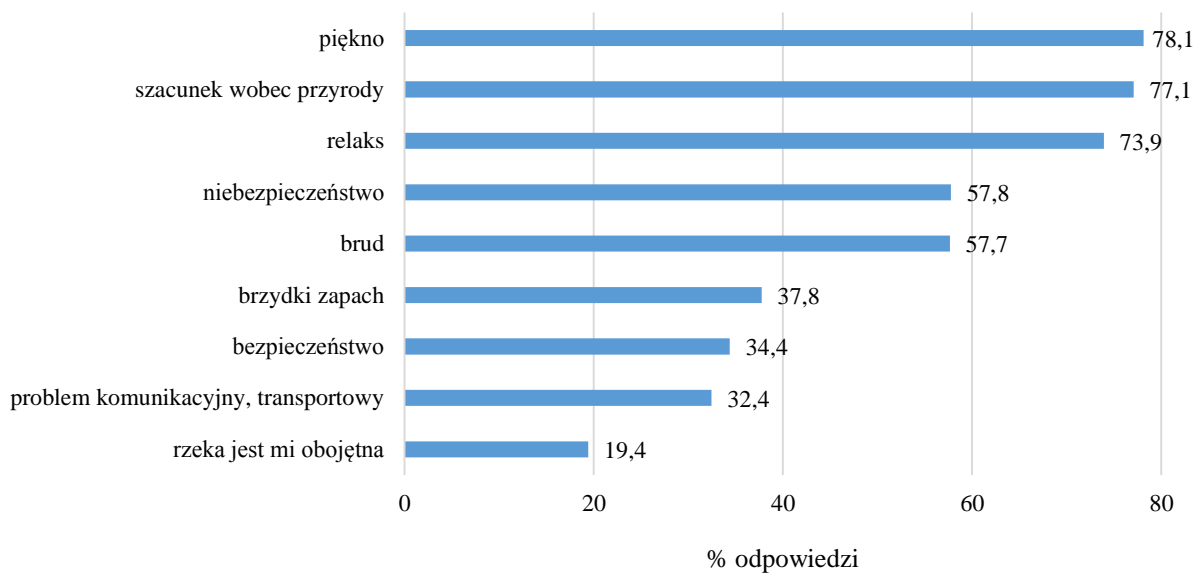
2. Podsumowanie wyników ankietowania

Poprzez ankietę został zbadany poziom wiedzy oraz postawy mieszkańców wobec przyrody dolin rzecznych i dostrzegane przez nich potrzeby zmian w utrzymaniu rzek. Procentowe zestawienie odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety mieszkańców obszarów Natura 2000 objętych działaniami projektu przedstawiono poniżej w postaci wykresów.

W pierwszym pytaniu respondenci zostali spytani, z czym kojarzy się im rzeka (ryc. 1 i 2). Wyniki pokazują, że mieszkańcom dolin rzek karpackich najbardziej rzeka kojarzy się z pięknem, szacunkiem do przyrody i relaksem. Wymienione odpowiedzi uzyskały więcej niż 70%. Niestety, wśród często wybieranych skojarzeń (prawie 60%) znajdują się również brud i niebezpieczeństwo, co wskazuje na istniejący problem zaśmiecenia dolin rzecznych i zagrożenie powodziowe, jednak bezpieczeństwo, jako skojarzenie z rzeką wskazało także nie mało osób (34,4%). Rzadko rzeki kojarzą się z problemem brzydkiego zapachu (37,8%) bądź utrudnieniem komunikacyjnym (32,4%). Dla 19,4% respondentów rzeka jest obojętna. Dany wariant odpowiedzi ankietowane osoby wybierali dodatkowo, oprócz wymienionych skojarzeń.

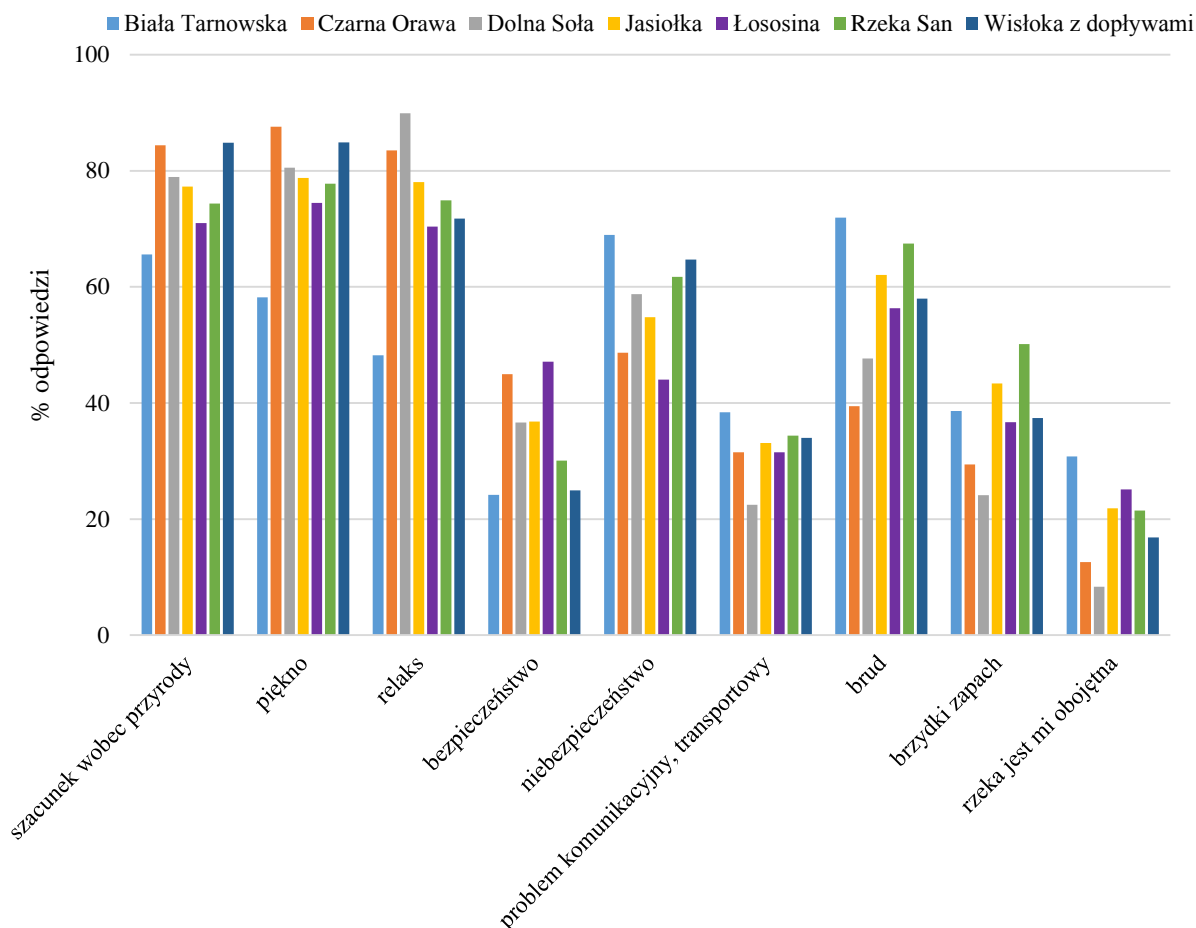
Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 1. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

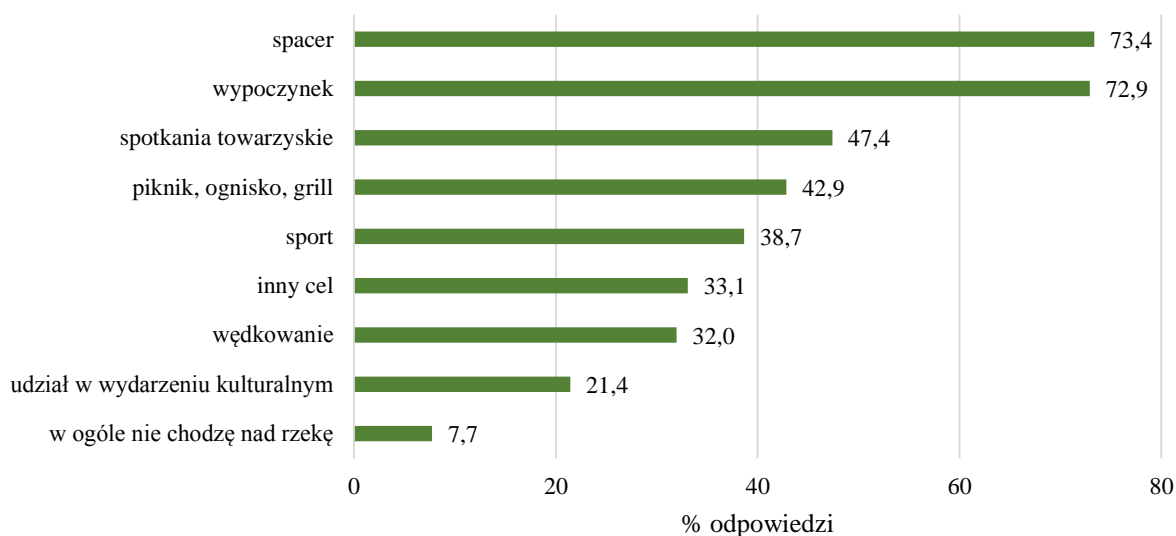

Ryc. 2. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) według obszarów, %

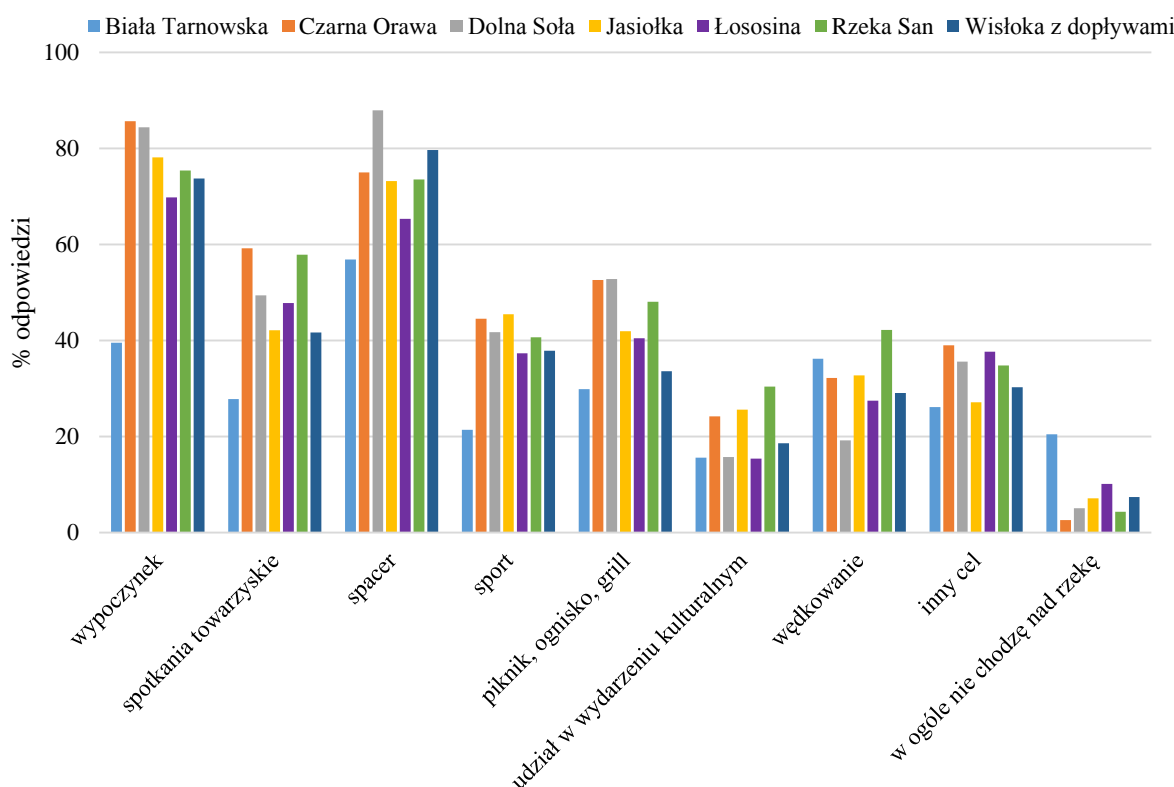
Poprzez pytanie 2 dowiedzieliśmy się, w jakim celu respondenci przychodzą nad rzekę (ryc. 3 i 4). Najczęściej mieszkańcy wybranych obszarów Natura 2000 wykorzystują dolinę rzeki, jako miejsce spaceru (73,4% respondentów) i wypoczynku (72,9%). W następnej kolejności doliny rzek są miejscem spotkań towarzyskich (47,4%), pikników, ognisk czy grillowania (42,9%), uprawiania sportu (38,7%). Rzadziej wskazywanym celem przyjscia nad rzekę były wędkowanie, udział w wydarzeniu kulturalnym, czy inny cel. Bardzo mało osób w ogóle nie chodzi nad rzekę (7,7%).

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 3. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?), %

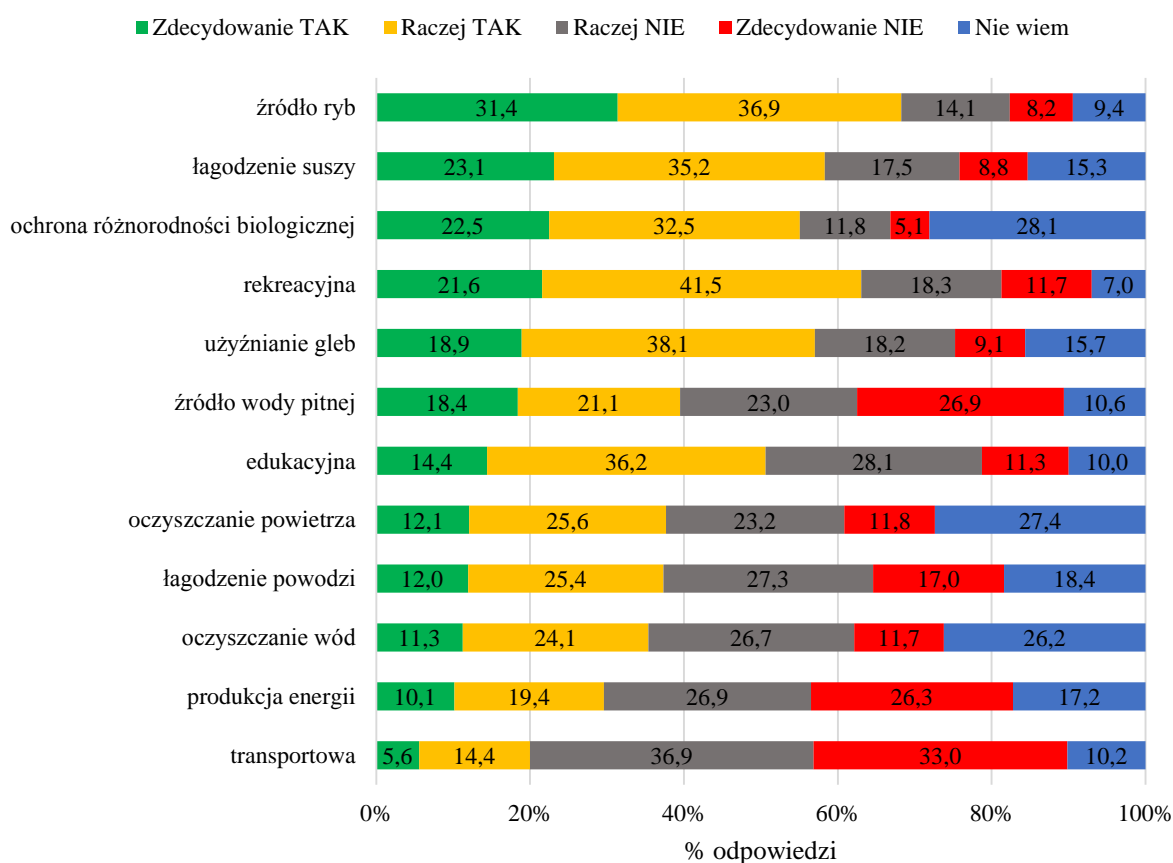
Ryc. 4. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?), %

Pytanie 3 miało na celu badanie postrzegania przez społeczność lokalną funkcji ekologicznych pełnionych przez dolinę rzeki (ryc. 5). Wyniki ankietowania pokazują, że duży odsetek mieszkańców dolin rzecznych zgadza się w różnej mierze, że rzeka jest źródłem ryb

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

(68,3%), pełni funkcję rekreacyjną (63%), łagodzenia suszy (58,3%), użyźniania gleb (57%) i funkcję edukacyjną (50,6%). Natomiast często nie zgadza się, że pełni ona funkcję transportową (ok. 70%), produkcji energii (53,2%) i jest źródłem wody pitnej (ok. 50%). Największą niepewność wywołują u respondentów takie funkcje ekosystemowe, jak oczyszczanie powietrza i wód, jak również łagodzenie powodzi. Często przy wymienionych funkcjach respondenci wybierali odpowiedź „nie wiem”, a pozytywne i negatywne zdania uzyskały podobne wyniki (po ok. 40%). Oprócz tego, respondenci stosunkowo często nie byli pewni pełnienia przez dolinę rzeki funkcji ochrony różnorodności biologicznej (28,1%), chociaż zdecydowana większość (55%) akceptowała ją.

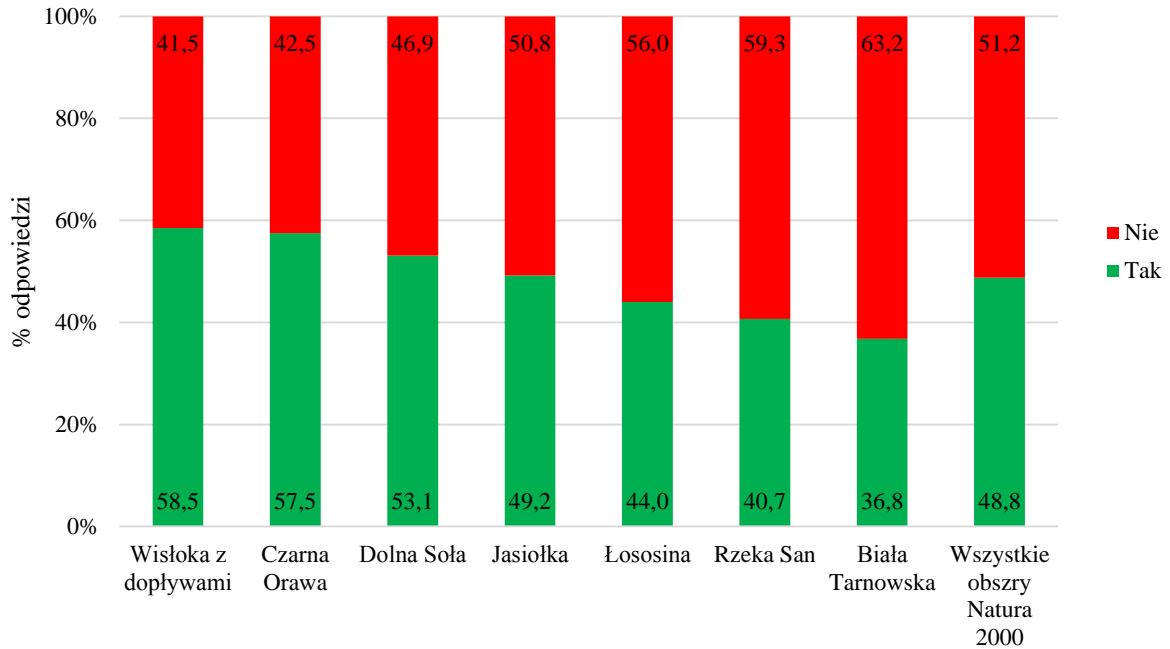

Ryc. 5. Podsumowanie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?), %

Pytania 4 i 5 dotyczyły znajomości programu Natura 2000 i postaw mieszkańców wobec niego (ryc. 6 i 7). Okazało się, że 48,8% ankietowanych osób wie o takiej formie ochrony przyrody, jaką stanowią obszary Natura 2000 i zdecydowana większość z nich (83,8% osób) uznaje go za potrzebny. Tylko 7,9% respondentów liczy go zbędnym w różnej mierze i 8,3% nie ma zdania na ten temat.

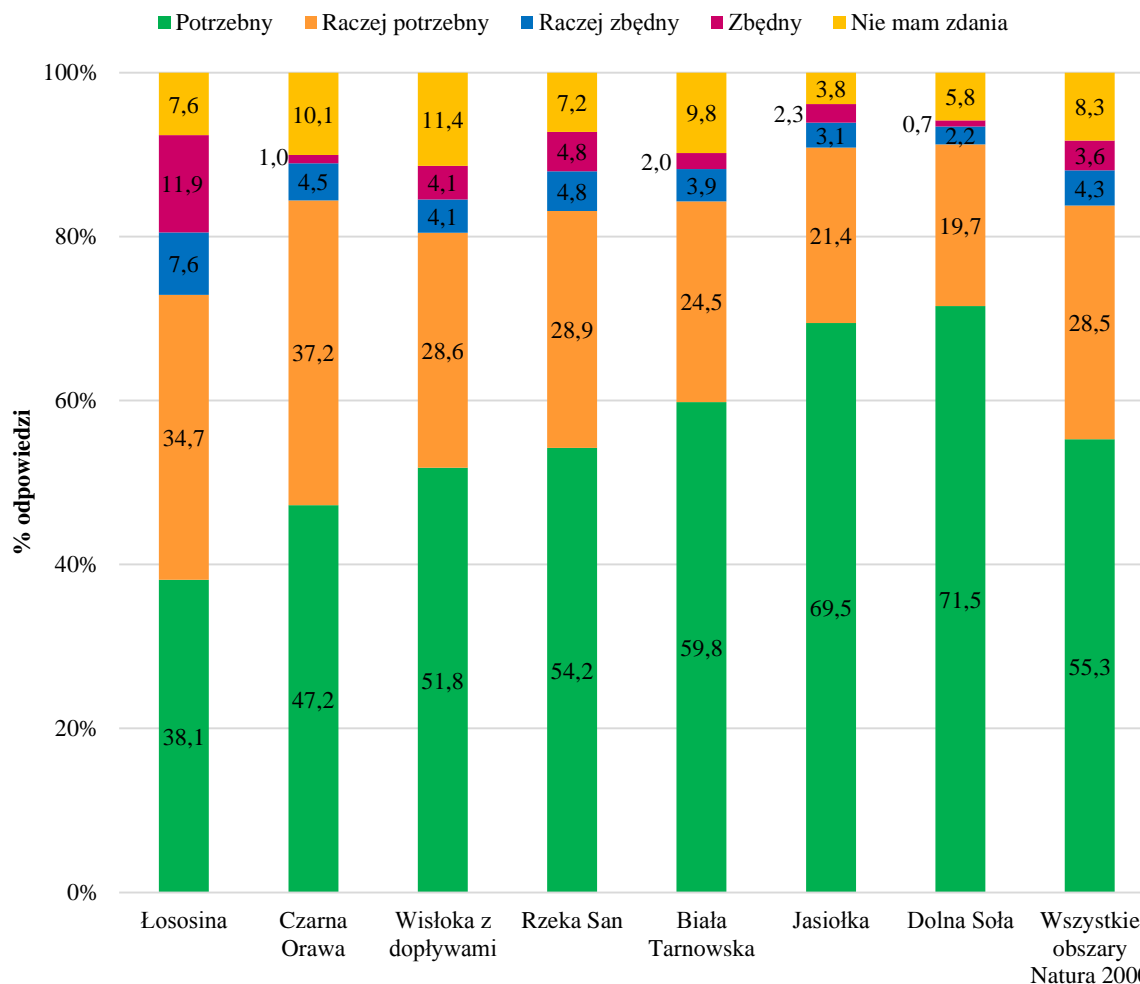
Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoka z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 6. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 4 (Czy słyszał/a Pan/i o programie Natura 2000?), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

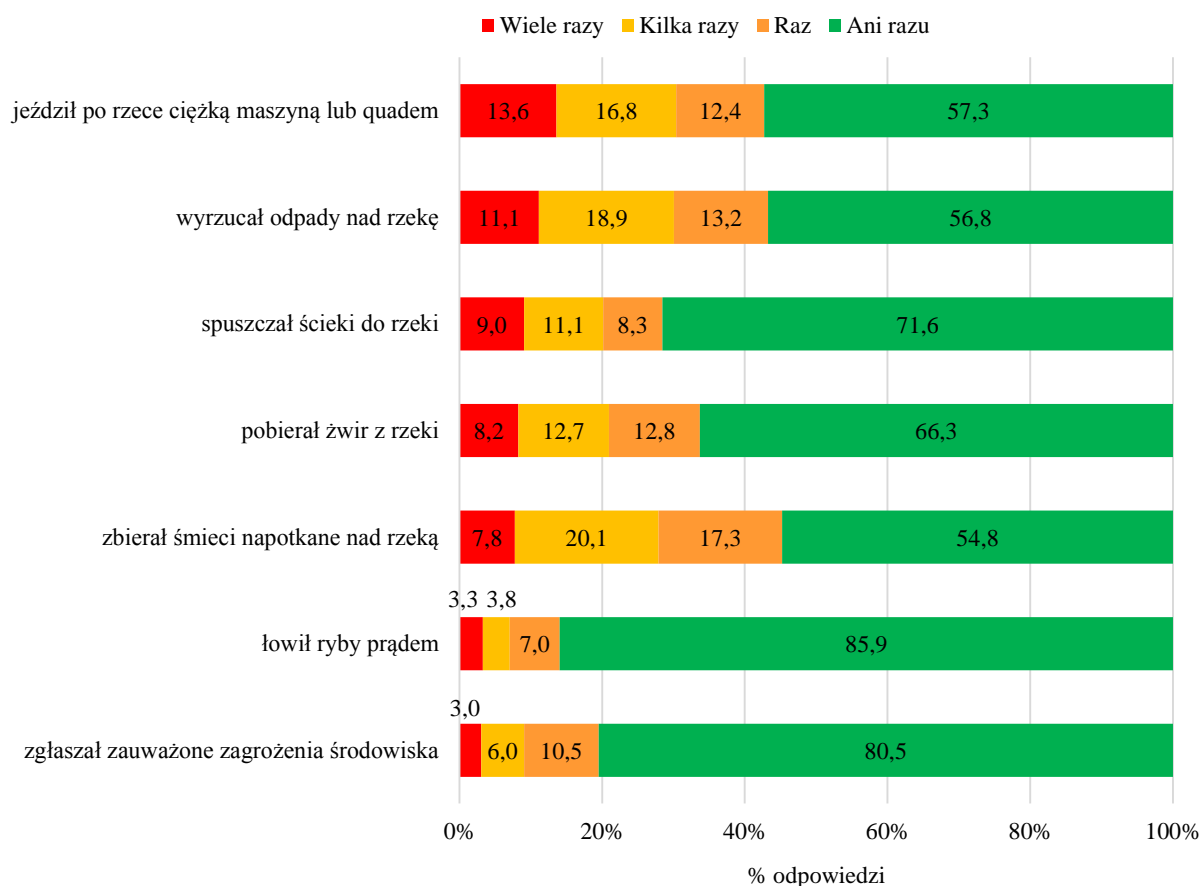

Ryc. 7. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 5 (Jeśli słyszał/a Pan/i o programie Natura 2000: Czy uważa Pan/i, że jest on potrzebny czy zbędny?), %

Poprzez szóste pytanie dowiadujemy się, czy w wybranych obszarach Natura 2000 lokalni mieszkańcy obserwują działania zagrażające przyrodzie dolin rzecznych lub działania sprzyjające jej ochronie (ryc. 8). Według wyników ankietowania w ramach akcji „doradcy domowi” często notowanym zjawiskiem w okolicach dolin rzecznych jest wyrzucanie odpadów nad rzekę (43,2%) i rozjeżdżanie rzeki ciężką maszyną lub quadem (42,7%), które wiąże się z pobieraniem żwiru (33,7%). Spuszczanie ścieków do rzeki i łowienie ryb prądem było rzadziej notowane przez lokalnych mieszkańców: 28,4% i 14,1%, odpowiednio. Lecz działania sprzyjające ochronie przyrody dolin rzek karpackich też mają miejsce: zbieranie śmieci napotkanych nad rzeką obserwowane było przez 45,2% respondentów. Oprócz tego, 19,5% ankietowanych mieszkańców zna osób, które zgłaszali zauważone zagrożenia środowiska lub robili to osobiście.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

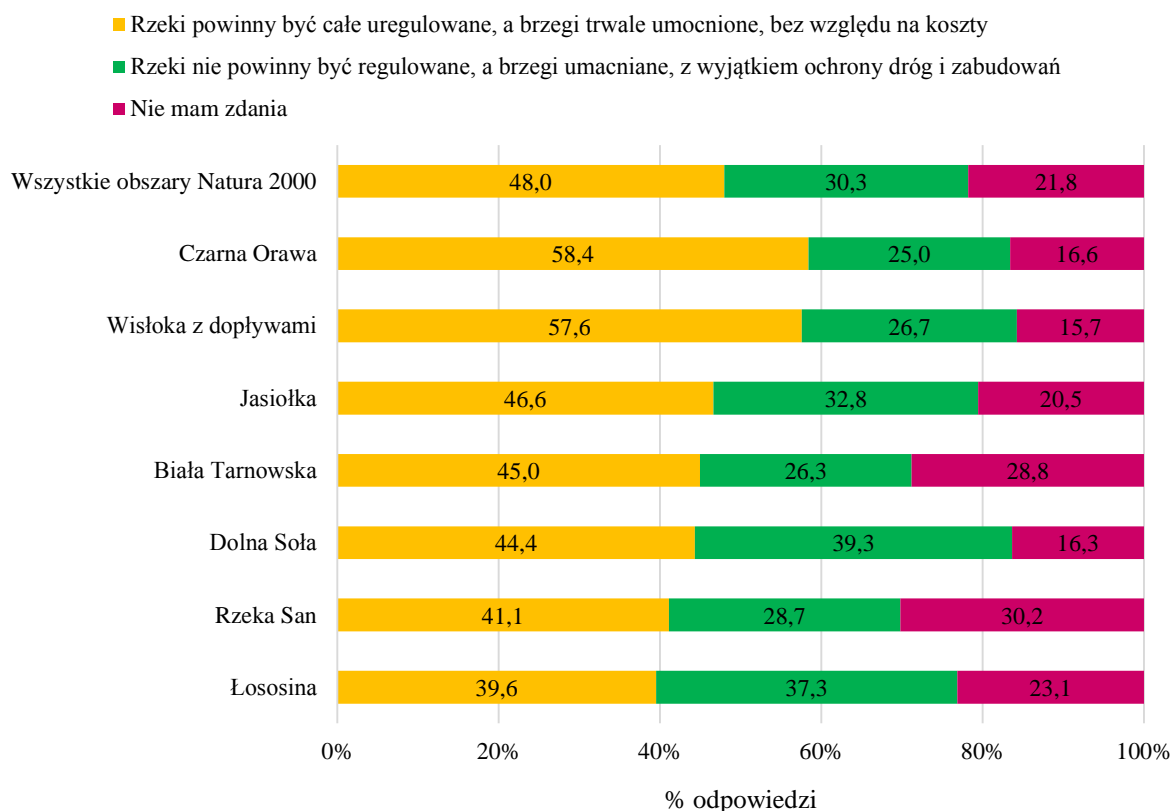

Ryc. 8. Podsumowanie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?), %

Odpowiedź na ostatnie pytanie pokazuje nam opinię mieszkańców o regulacji rzek (ryc. 9). Większość ankietowanych osób (48%) uważa, że zarządzanie dolinami górskich rzek musi dążyć w kierunku sztucznego uregulowania. Za pozostawienie naturalnego biegu rzek karpackich oddało swój głos 30,3% ankietowanych osób. Reszta respondentów (21,8%) nie ma zdania na ten temat.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołka i Środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 9. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 7 (Z którym zdaniem zgadza się Pan/i bardziej?), %

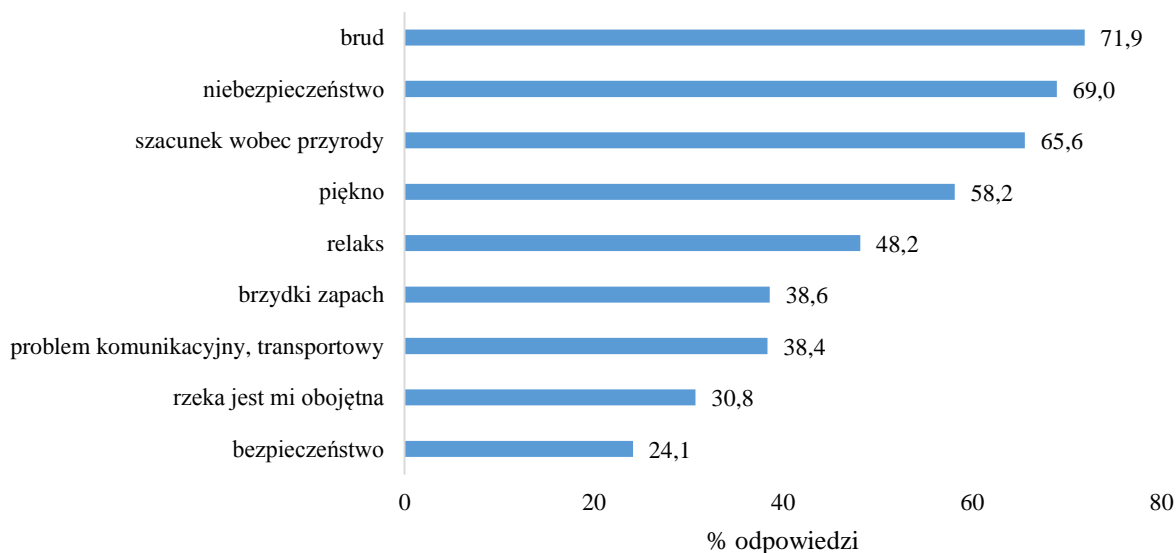
3. Charakterystyka poszczególnych obszarów Natura 2000

3.1. Biała Tarnowska

Respondentom z obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska rzeka najbardziej kojarzy się z brudem i niebezpieczeństwem: dane odpowiedzi uzyskały po około 70% (ryc.10). Dlatego zaleca się zwrócenie szczególnej uwagi na te problemy. Ewentualnie, przeprowadzenie akcji po wspólnej zbiórce śmieci napotkanych nad rzeką, jak również działania edukacyjne mające na celu wzrost wiedzy na temat funkcjonowania rzek górskich. Pozytywne skojarzenia też mają miejsce: szacunek wobec przyrody zaznaczyło 65,6% osób, piękno – 58,2%, relaks – 48,2%. Dalej znowu pojawiają się negatywne skojarzenia: brzydki zapach i problem komunikacyjny, transportowy – po około 38%. W przeciwieństwie do niebezpieczeństwa, bezpieczeństwo było najrzadziej wybierane przez mieszkańców Tuchowa i okolic – 24,1%. Wyjątkowo często w danym obszarze Natura 2000, w porównaniu do innych obszarów (ryc. 2), wybierana odpowiedź „rzeka jest mi obojętna” – przez 30,8% respondentów.

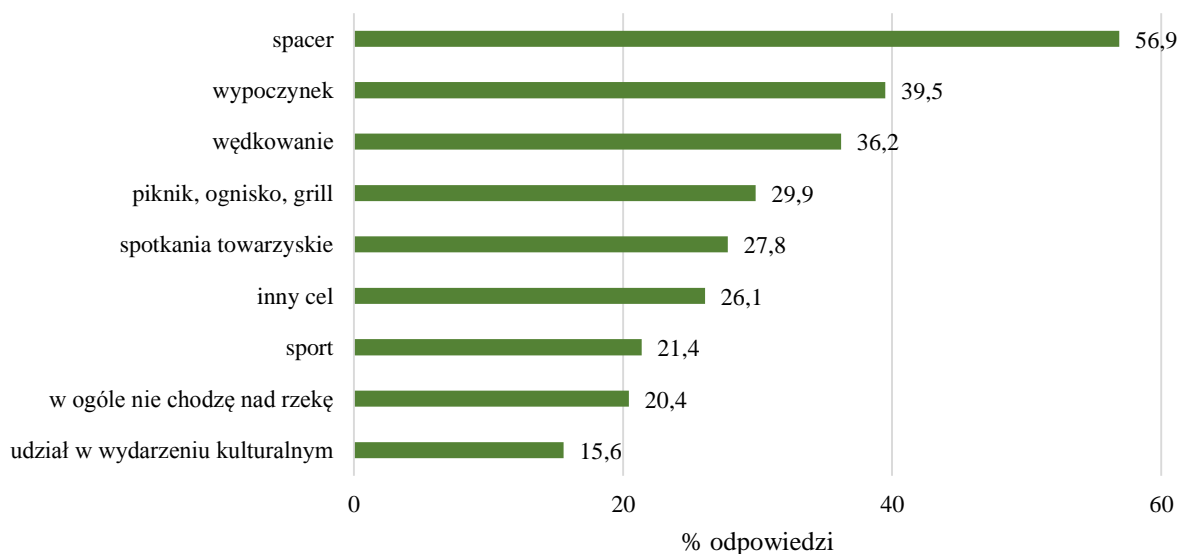

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i Środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 10. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska, %

Dolina rzeki Biała najczęściej jest wykorzystywana, jako miejsce spaceru – 56,9% (ryc. 11). W porównaniu do innych obszarów objętych działaniami projektu „Rzeki karpackie”, znacznie mniej osób przychodzi nad rzekę dla wypoczynku, uprawiania sportu lub na spotkania towarzyskie (ryc. 4). Oprócz tego, 1/5 ankietowanych osób w ogóle nie chodzi nad rzekę. Najprawdopodobniej, jest to powiązane z wysokim stopniem zaśmiecenia doliny rzeki.

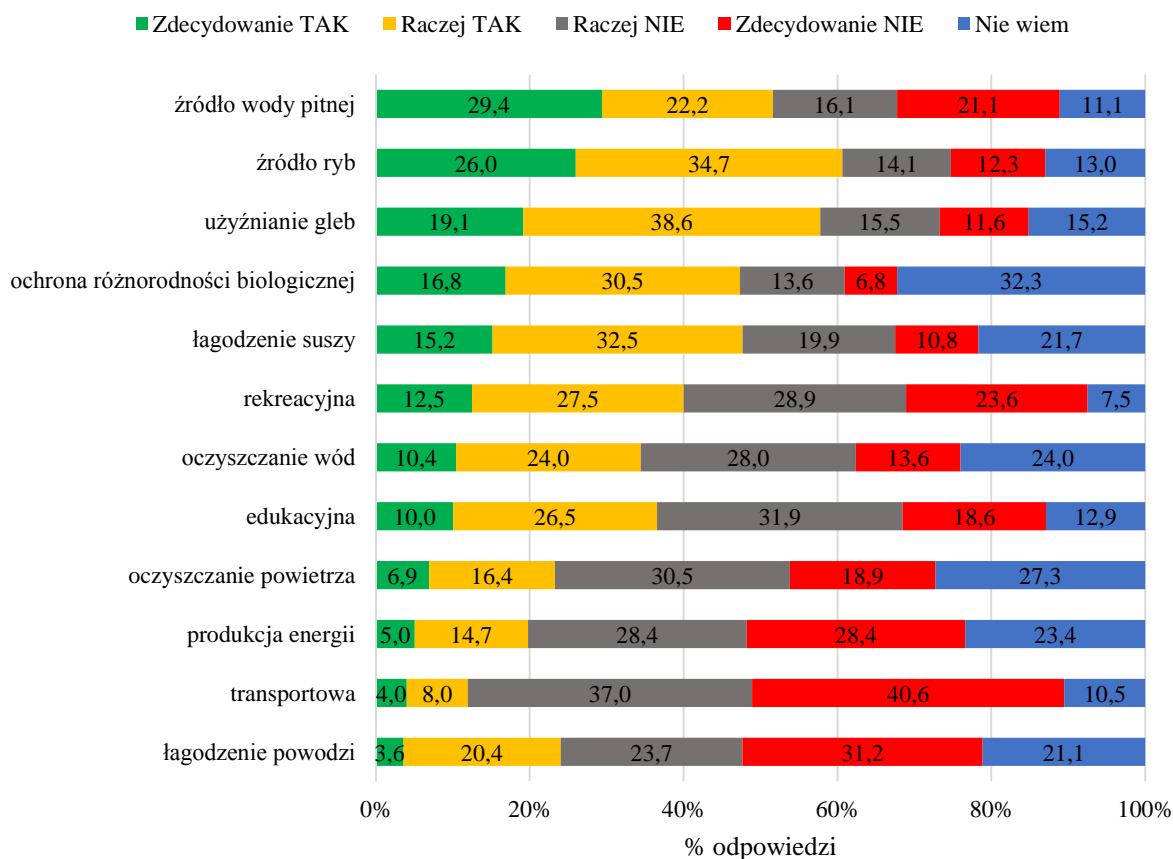

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacyjnej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 11. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska, %

Być może wpływa to na słabe postrzeżenie przez mieszkańców takich funkcji ekologicznych rzeki jak edukacyjna i rekreacyjna: ok. 50% osób podało odpowiedź „zdecydowanie nie” lub „raczej nie” (ryc. 12). Szczególnego wyjaśnienia, np. podczas spotkań i festynów dla mieszkańców obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska, wymaga rola rzeki w ochronie różnorodności biologicznej: jest ona niezrozumiała dla 32,3% respondentów. Najbardziej doceniana przez ankietowane osoby jest rola rzeki jako źródła wody pitnej i źródła ryb, jak również w użyźnianiu gleb: więcej niż 50% respondentów podało odpowiedź „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”.

Ryc. 12. Odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska, %

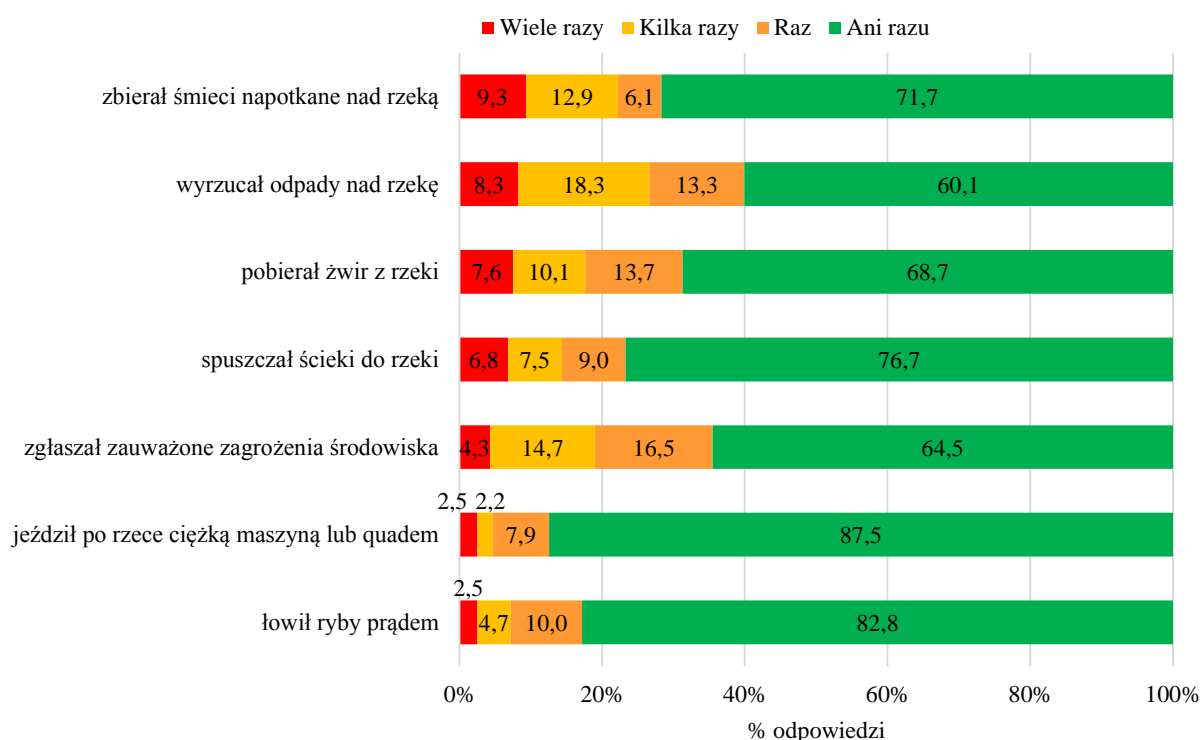
Na danym obszarze notuje się także bardzo niski poziom wiedzy o programie Natura 2000: tylko 36,8% mieszkańców o nim słyszało (ryc. 6). Lecz wśród tych osób 84,3 % uważa go za potrzebny (ryc. 7).

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i Środokowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Kolejnym potwierdzeniem istnienia opisanego problemu zaśmiecenia koryta rzeki są wyniki odpowiedzi na pytanie 6 (rys. 13): wyrzucanie odpadów nad rzekę było zauważone przez 39,9% ankietowanych osób. Zbieranie śmieci napotkanych nad rzeką też często się notuje przez respondentów: 38,3%, z nich 9,3% – wiele razy.

Wśród innych problemów zauważonych przez mieszkańców można wymienić pobieranie żwiru z rzeki – 31,3% i spuszczenie ścieków do rzeki – 23,3%. Z sytuacją zgłaszania zauważonych zagrożeń środowiska spotykało się 35,5% respondentów.

Ryc. 13. Odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska, %

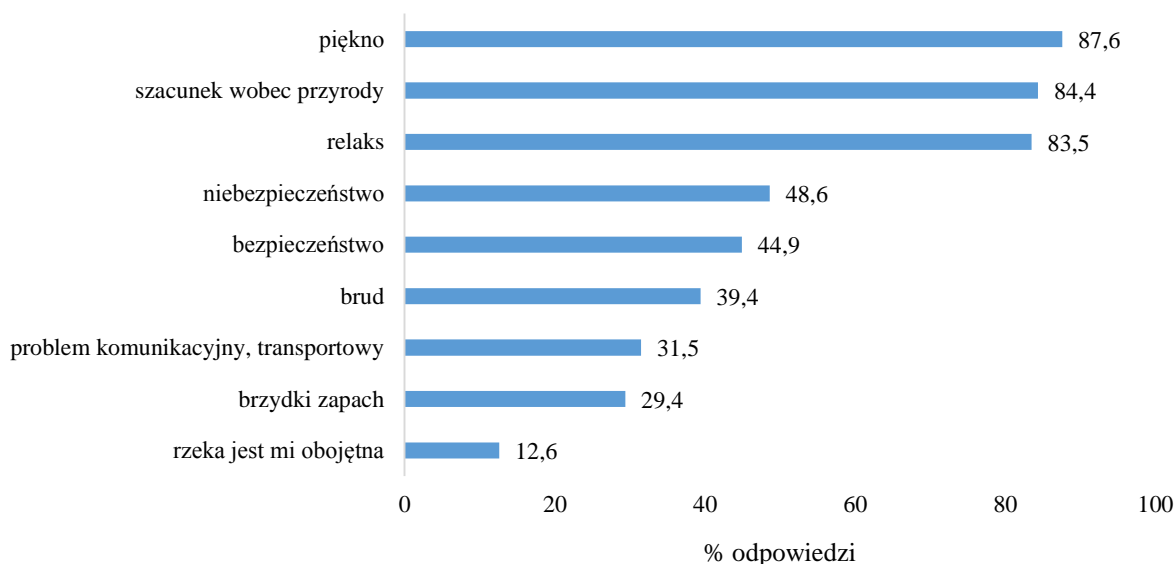
Odnośnie pytania 7 (ryc. 9), 45% ankietowanych osób wspiera sztuczne uregulowanie rzeki Biała Tarnowska, około ¼ – uważa że rzeka musi być uregulowana tylko w wyjątkowych sytuacjach i kolejna ¼ – nie ma zdania na ten temat.

3.2. Czarna Orawa

Wśród mieszkańców obszaru Natura 2000 Czarna Orawa rzeka ma najczęściej pozytywne skojarzenia, takie jak piękno, szacunek wobec przyrody i relaks (ryc. 14): wybrało je więcej niż 80% respondentów w tym obszarze. Niebezpieczeństwo i bezpieczeństwo wymieniane były z podobną frekwencją: 48,6% i 44,9%, odpowiednio. Pozostałe negatywne

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

skojarzenia były jeszcze rzadziej podawane przez mieszkańców znad Czarnej Orawy i tylko dla 12,6% z nich rzeka jest obojętna.

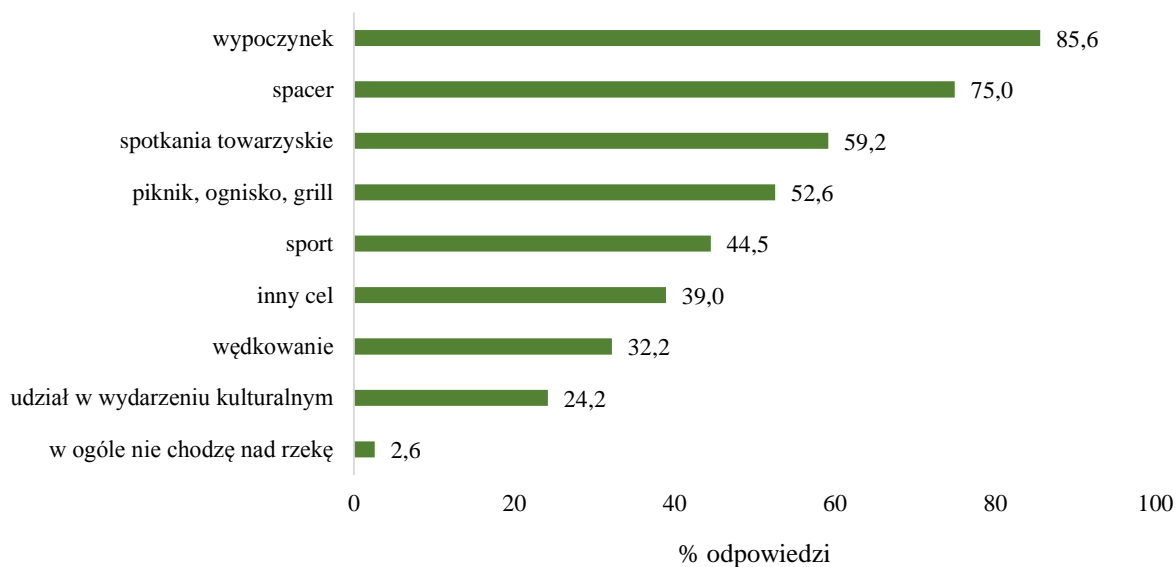

Ryc. 14. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Czarna Orawa, %

Dla społeczności znad Czarnej Orawy rzeka jest najczęściej miejscem wypoczynku – 85,6%, spaceru – 75%, spotkań towarzyskich – 59,2% i pikników z ogniskiem lub grilem – 52,6% (ryc. 15). Warto zaznaczyć, że w porównaniu do innych obszarów Natura 2000 (ryc. 2), dany obszar cechuje się najmniejszym udziałem osób, które w ogóle nie chodzą nad rzekę – tylko 2,6%.

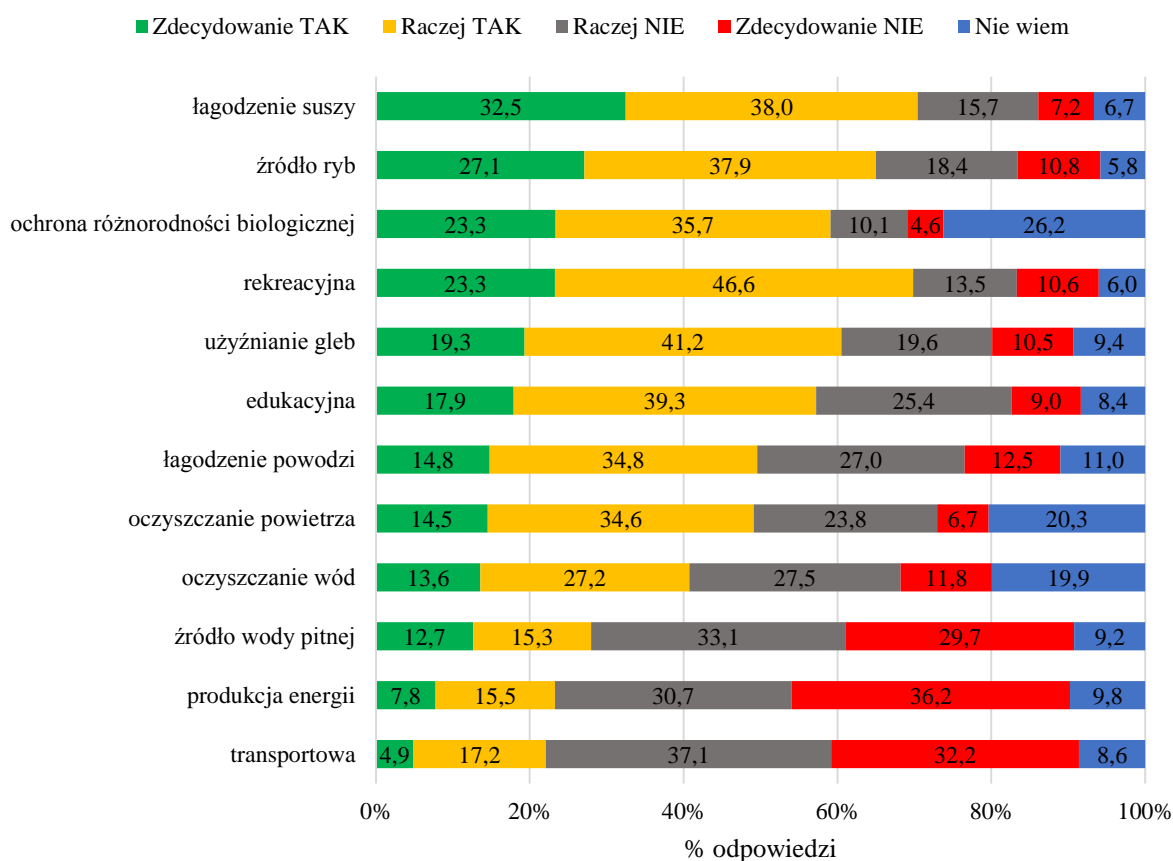
Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 15. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Czarna Orawa, %

Najlepiej dostrzegane przez mieszkańców są takie funkcje ekologiczne rzeki jak łagodzenie suszy, funkcja rekreacyjna, użyźniania gleb i rzeka jako źródło ryb: więcej niż 60% respondentów zgadza się z nimi (ryc. 16). Najwięcej osób nie wybrało funkcji transportowej, produkcji energii i źródła wody pitnej (więcej niż 60% respondentów). Funkcja ochrony różnorodności biologicznej, jak na większości analizowanych obszarów (ryc. 5) jest często niezrozumiała dla respondentów (26,2% odpowiedzi to „nie wiem”), lecz raczej dostrzegana przez nich (59% – „zdecydowanie tak” i „raczej tak”).

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności z nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 16. Odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Czarna Orawa, %

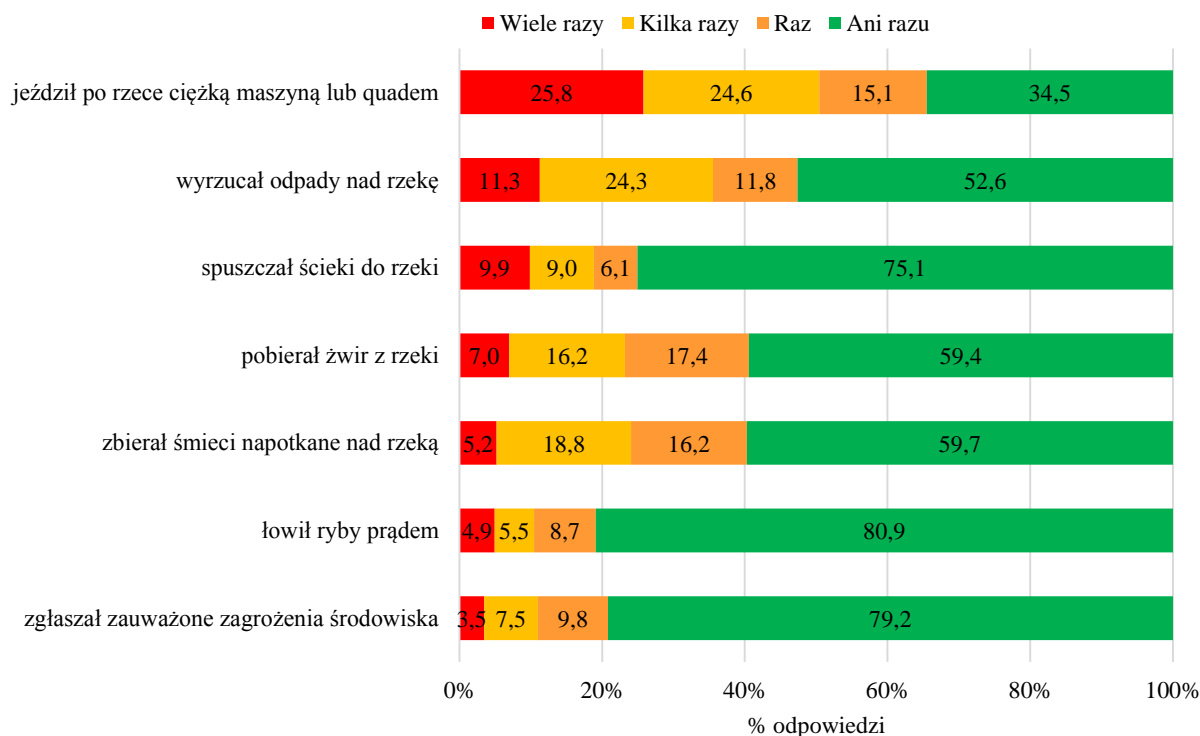
Mieszkańcy omawianego obszaru cechują się wysokim poziomem wiedzy o sieci Natura 2000: 57,5% słyszało o tym programie (ryc. 6) i pozytywnym nastawieniem wobec niej: 84,4% osób uważa go za potrzebny (ryc. 7).

Analizując odpowiedzi ankietowanych osób z danego obszaru na pytania 1-5 można wysnuć wnioski, że rzeka na danym odcinku jest stosunkowo czysta i zadbaną, jest popularnym miejscem aktywnego odpoczynku i budzi u respondentów pozytywne skojarzenia.

Spośród zagrożeń dla przyrody doliny rzeki notowanych przez mieszkańców nad Czarnej Orawy zdecydowanie dominuje rozjeżdżanie rzeki ciężką maszyną lub quadem: 65,5% (ryc. 17). Jest to najczęściej zauważane zjawisko na tym obszarze w porównaniu do innych (ryc. 61). Wyrzucanie odpadów jest trochę częściej zauważane przez społeczność lokalną niż zbieranie śmieci napotkanych nad rzeką: 47,4% w porównaniu do 40,3%. Pobieranie żwiru spotykane jest z podobną częstotliwością.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 17. Odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Czarna Orawa, %

Mieszkańcy znad Czarnej Orawy w największym stopniu, w porównaniu do pozostałych obszarów (ryc. 9) wspierają politykę całkowitego uregulowania rzeki: takie zdanie ma 58,4% osób. ¼ respondentów ma przeciwne zdanie i 16,6% – nie ma zdania.

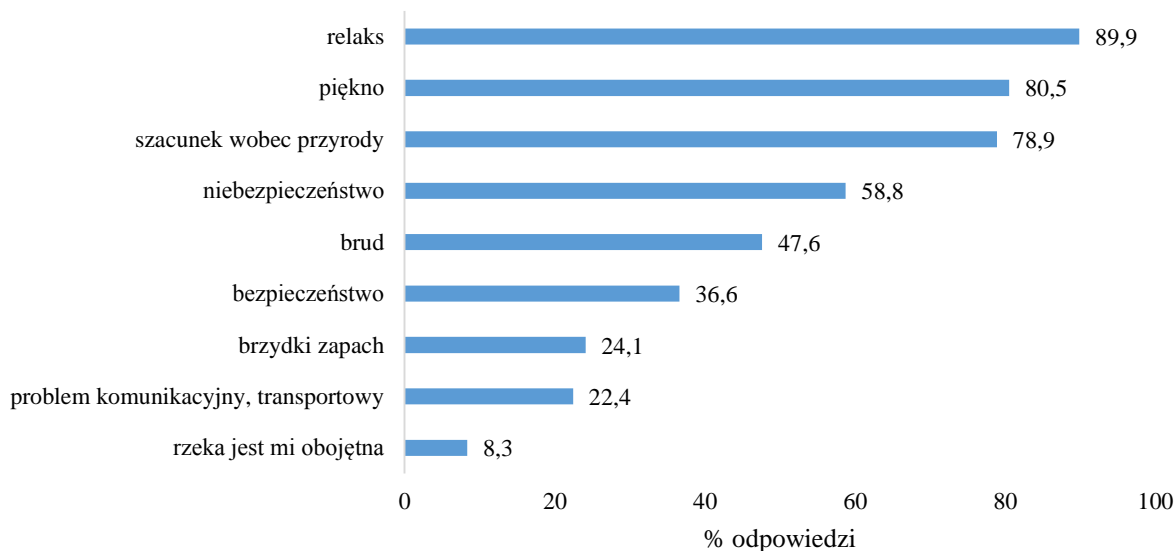
3.3. Dolna Soła

Rzeka Soła kojarzy się ankietowanym osobom najbardziej z relaksem – prawie 90%, pięknem – 80,5% i szacunkiem wobec przyrody – prawie 80% (ryc. 18). Niebezpieczeństwo (58,8%) wśród mieszkańców obszaru Natura 2000 Dolna Soła jest częściej wskazywane jako skojarzenie do rzeki niż bezpieczeństwo (36,6%).

Najmniej rzeka Soła kojarzy się respondentom z brzydkim zapachem (24,1%) i problem komunikacyjnym i transportowym (22,4%), i tylko dla 8,3% rzeka jest obojętna. Dane negatywne skojarzenia są najrzadziej wskazywane przez mieszkańców znad Soły, w porównaniu do innych obszarów (ryc. 2).

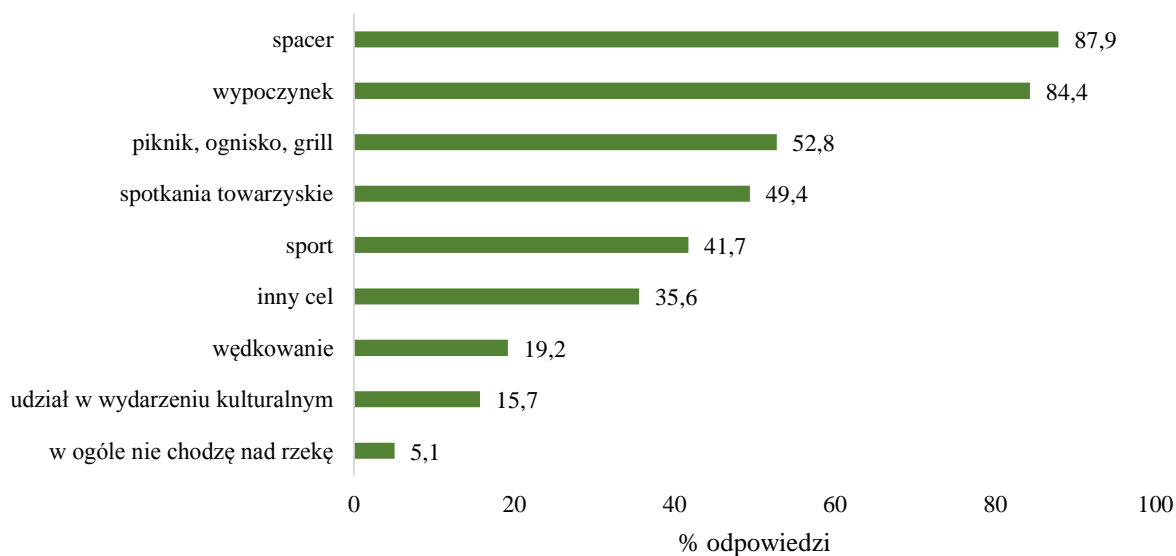

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i Środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 18. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Dolna Soła, %

Zdecydowana większość mieszkańców (więcej niż 80%) przychodzi nad rzekę na spacer lub w celu wypoczynku (ryc. 19). Około 50% osób organizuje pikniki i spotkania towarzyskie. Blisko 5% respondentów nie chodzi nad rzekę.

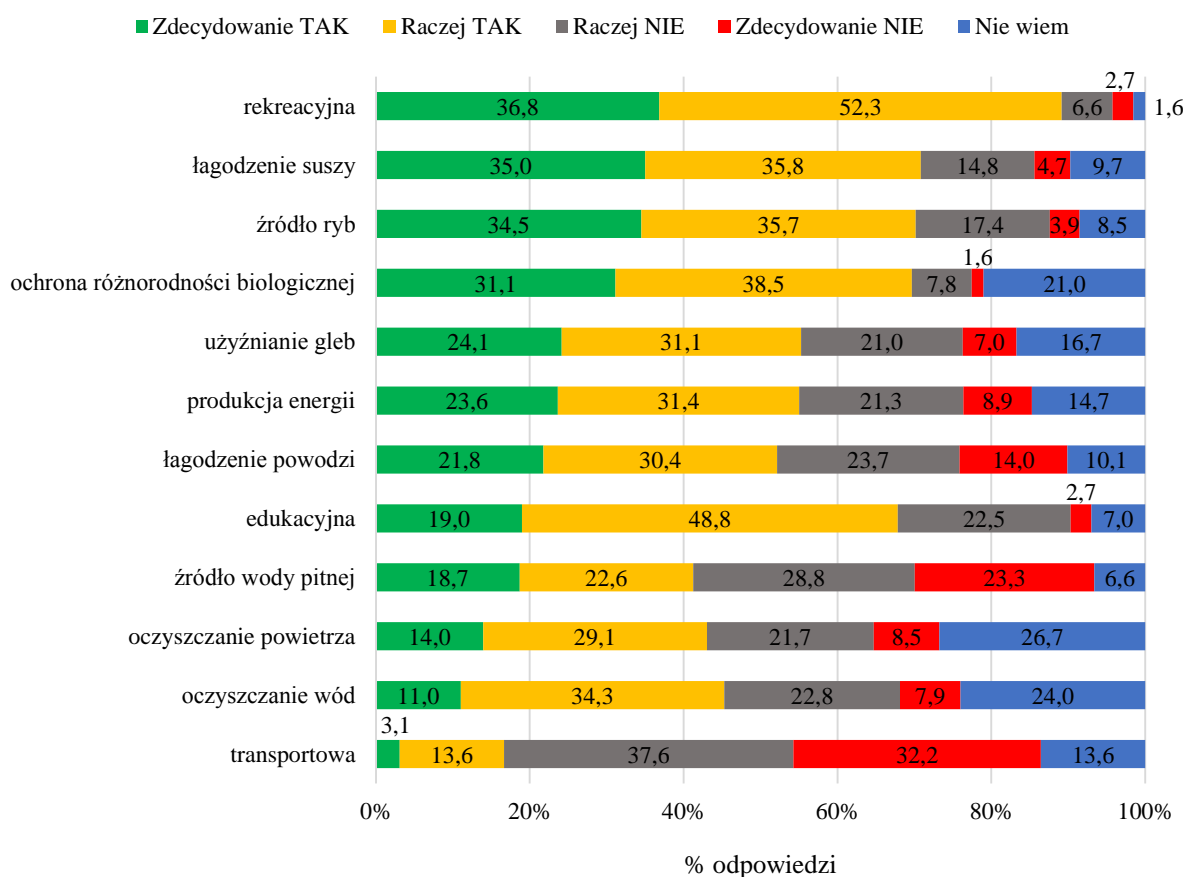

Ryc. 19. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Dolna Soła, %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wysoko oceniane przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Dolna Soła, nawet w porównaniu do mieszkańców innych obszarów (ryc. 5) są funkcje rekreacyjna (prawie 90% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) i edukacyjna (67,8 %), funkcja łagodzenia powodzi (70,2%) i suszy (52,1%) i produkcji energii (55%) (ryc. 20). Dodatkowego wyjaśnienia wymagają w tym obszarze rola rzeki w oczyszczaniu powietrza i wód i w ochronie różnorodności biologicznej: problem ze zrozumieniem tych funkcji wykazało więcej niż 20% osób. Zdecydowana większość nie zgadza się, że rzeka pełni funkcję transportową – około 70% i źródła wody pitnej – 52,1%.

Ryc. 20. Odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Dolna Soła, %

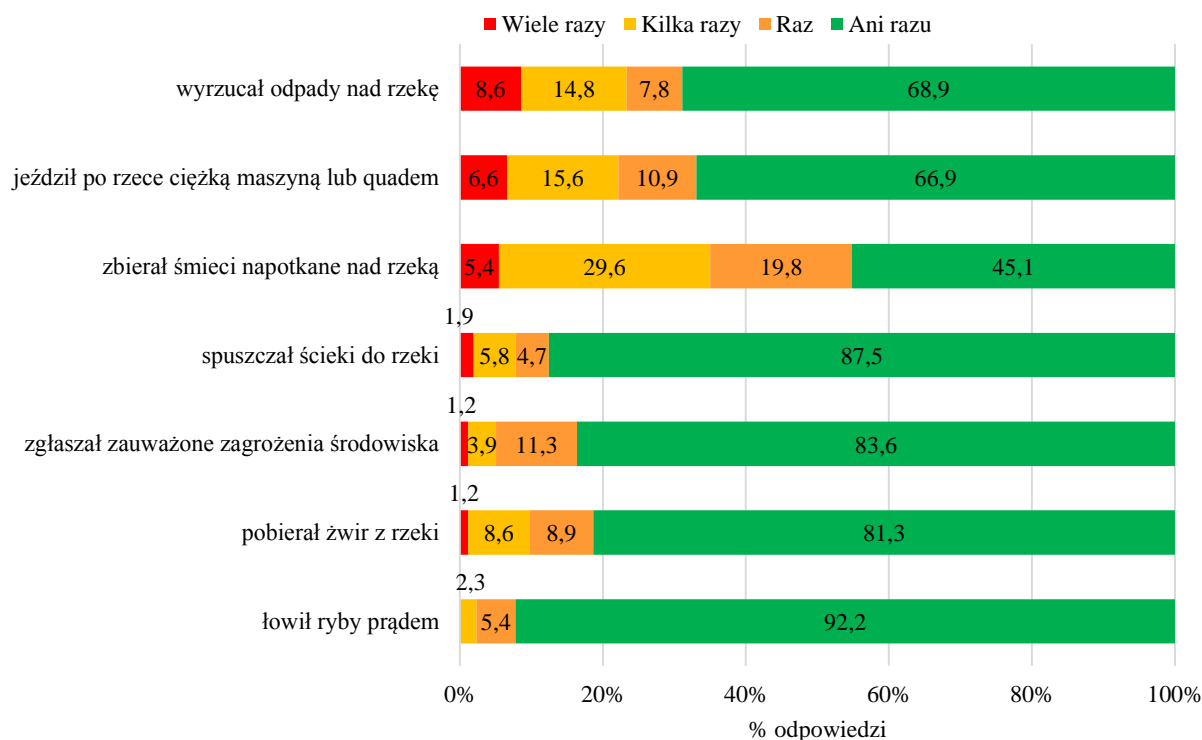
Dla 51,3% respondentów znad Soły znajome jest pojęcie obszarów chronionych Natura 2000 (ryc. 6). Mieszkańcy również cechują się najbardziej pozytywną postawą wobec sieci – łącznie 91,2% osób uważa go za zdecydowanie lub raczej potrzebny (ryc. 7).

Zbieranie śmieci napotkanych nad rzeką jest znacznie częściej obserwowane przez mieszkańców (prawie 55%) niż wyrzucanie odpadów (31,1%) lub spuszczenie ścieków do rzeki (12,5%) co można zobaczyć na ryc. 21. Różne działania zagrażające środowisku rzadko

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołka i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

są notowane w tym obszarze, na przykład łowienie ryb prądem – 7,8%, pobieranie żwiru z rzeki – 18,7%, rozjeżdżanie koryta rzeki – 33,1%.

Ryc. 21. Odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Dolna Soła, %

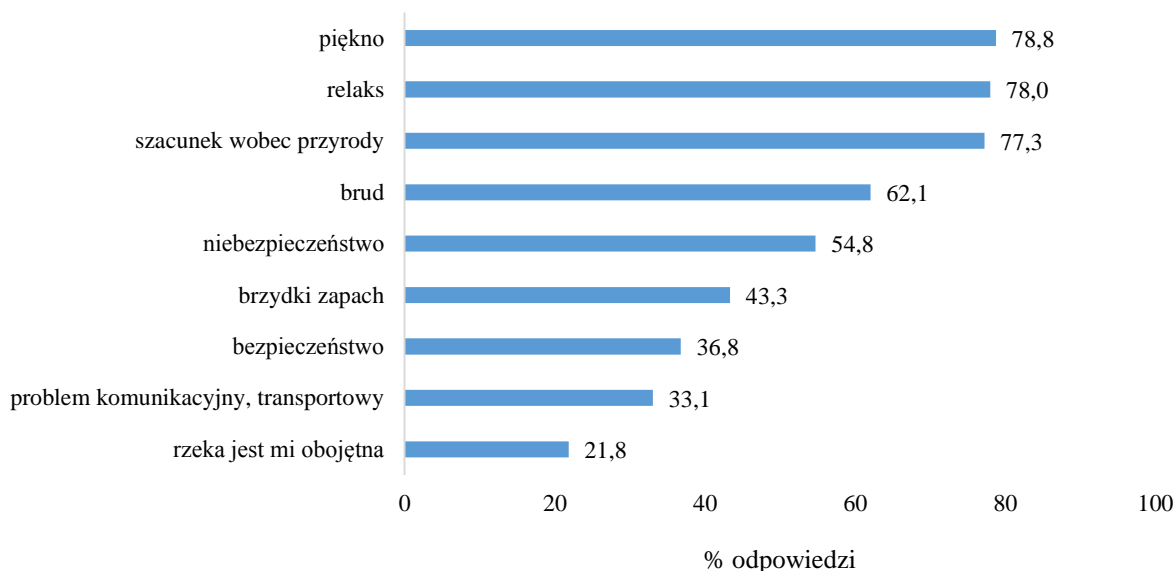
W porównaniu do innych obszarów Natura 2000 objętych działaniami projektu „Rzeki Karpackie – Czysta Natura 2000”, stosunkowo dużo osób, prawie 40%, wspiera przyrodniczy pogląd na uregulowanie rzeki (ryc. 9).

3.4. Jasiołka

Jasiołka, jak i większość analizowanych obszarów Natura 2000 (ryc. 2), kojarzy się mieszkańcom najbardziej (około 78% odpowiedzi) z pięknem, relaksem i szacunkiem wobec przyrody (ryc. 22). Spośród negatywnych skojarzeń dominują brud (62,1%), niebezpieczeństwo (54,8%) i brzydki zapach (43,3%).

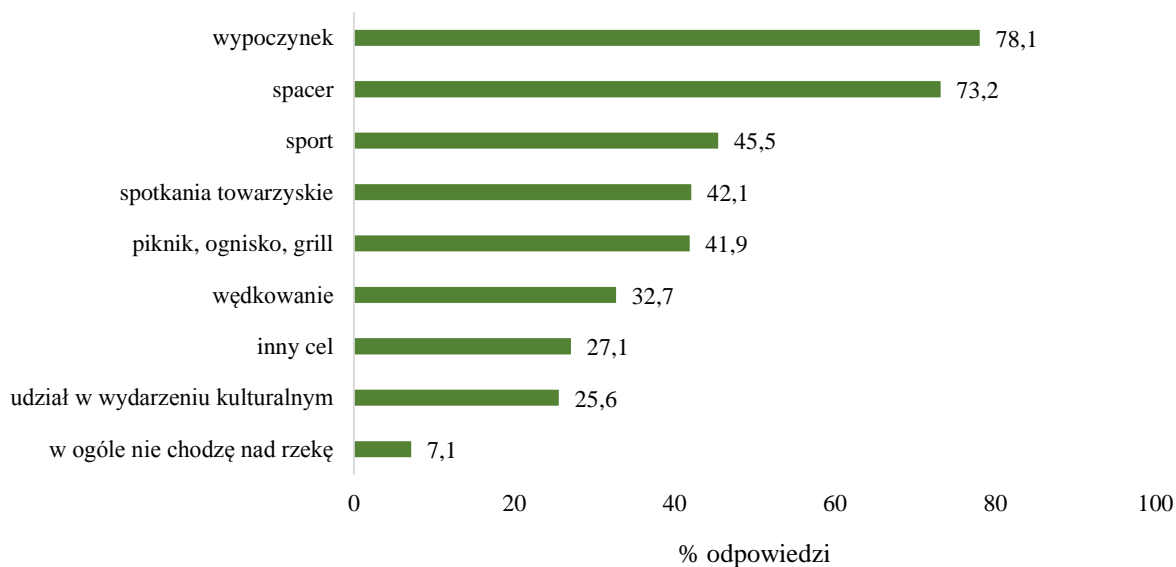

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i Środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 22. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Jasiołka, %

Mieszkańcy okolicy przychodzą nad rzekę w więcej niż 70% przypadkach w celu wypoczynku i spaceru. Spośród analizowanych obszarów (ryc. 4) właśnie z obszaru Natura 2000 Jasiołka jest najwięcej respondentów, którzy przychodzą nad rzekę, aby uprawiać sport (45,5%).

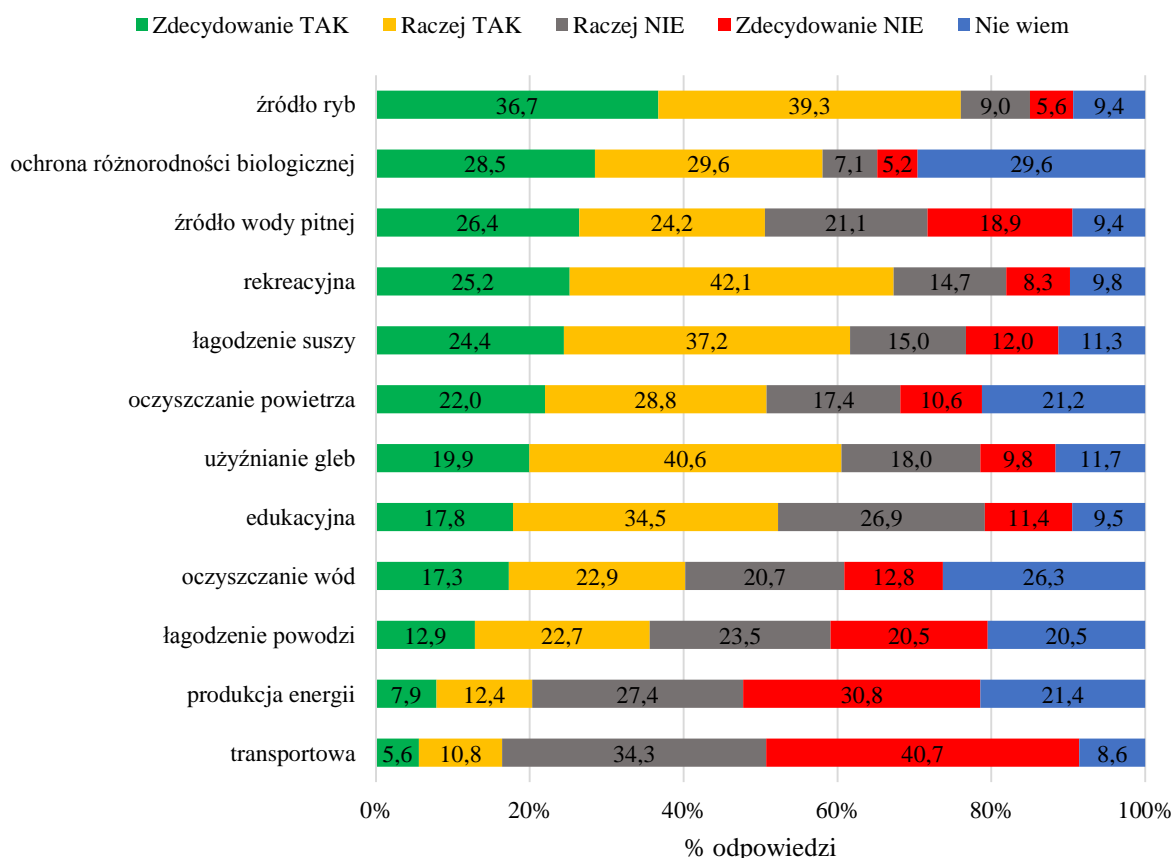

Ryc. 23. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Jasiołka, %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Mieszkańcy znad Jasiołki, w porównaniu do respondentów z innych obszarów, charakteryzują się wysokim postrzeganiem takich funkcji ekosystemowych rzeki, jak źródło ryb (76%), użytkowania gleb i ochrony różnorodności biologicznej (po około 60%), źródło wody pitnej i oczyszczanie powietrza (po około 50%), a także oczyszczanie wód (40,2%), co można zobaczyć na rycinie 24. Oprócz tego wysoko cenione są funkcje rekreacyjna (67,3%) i edukacyjna (52,3%). Trzeba zaznaczyć, że często (w około 20% przypadkach) spotykano niezrozumienie roli rzeki w łagodzeniu powodzi, produkcji energii, oczyszczaniu wód i powietrza.

Ryc. 24. Odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Jasiołka, %

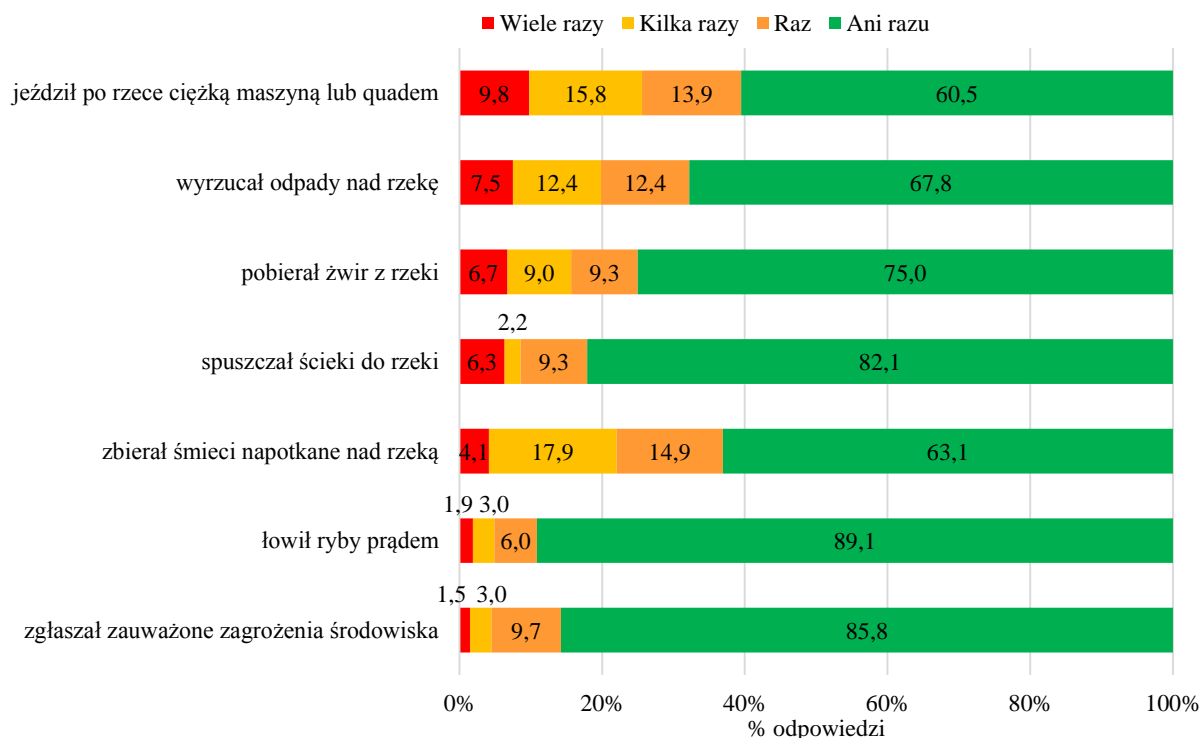
Podział między osobami, które słyszały o programie Natura 2000, a nie słyszały o tym programie w tym obszarze jest praktycznie 50/50 (ryc. 6). Wśród tej pierwszej grupy osób akceptacja jest bardzo silna: około 90% respondentów uważa go za potrzebny (ryc. 7).

Działania zagrażające środowisku są rzadko obserwowane przez mieszkańców znad Jasiołki, w porównaniu do średniej dla wszystkich obszarów Natura 2000 uczestniczących w

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

projekcie „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000” (ryc. 8 i 25). Najczęściej zauważanym zjawiskiem jest rozjeżdżanie rzeki ciężką maszyną lub quadem (prawie 40%), zbieranie śmieci napotkanych nad rzeką (36,9%) i wyrzucanie odpadów (32,3%). Zgłaszanie zauważonych zagrożeń środowiska jest tu najrzadsze wśród analizowanych obszarów (14,2%).

Ryc. 25. Odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwowal/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Jasiołka, %

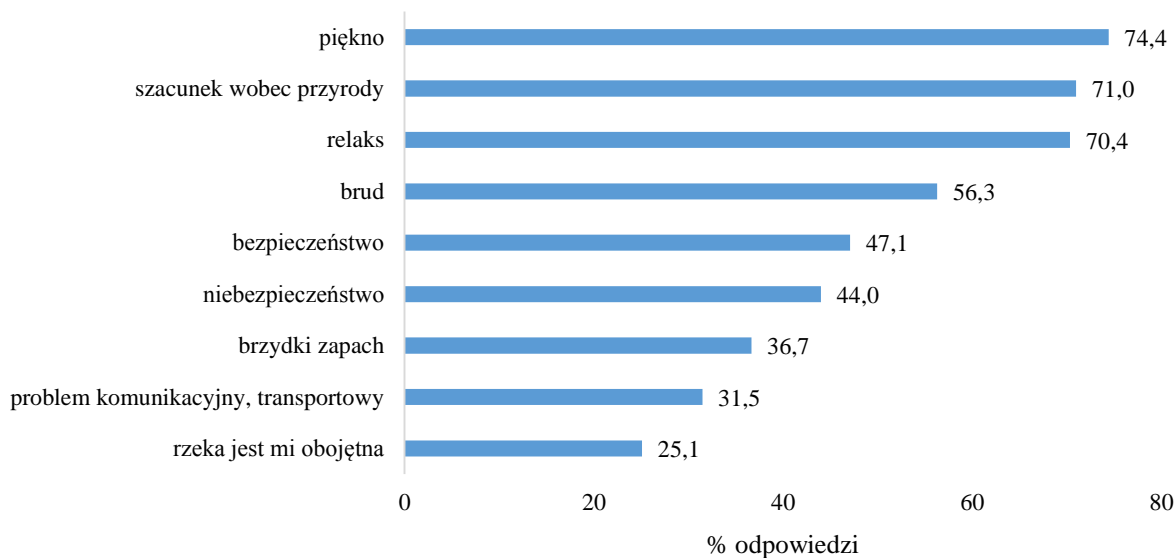
Więcej, prawie o 14%, jest w danym obszarze osób wspierających maksymalizowanie stopnia uregulowania rzeki w porównaniu do respondentów z przeciwnym zdaniem, a aż 1/5 nie ma własnego poglądu na ten problem (ryc. 9).

3.5. Łososina

Rzeka Łososina kojarzy się ankietowanym osobom w najwyższym stopniu z pięknem, szacunkiem wobec przyrody i relaksem: dane skojarzenia zaznaczyło około 70% respondentów (ryc. 26). Ten obszar Natura 2000 jest wyjątkowy pod względem tego, że tylko na danym obszarze, spośród analizowanych, skojarzenie „bezpieczeństwo” dominuje odrobinę nad „niebezpieczeństwem”: 47,1% w porównaniu do 44% (ryc. 2). Wśród negatywnych skojarzeń często wskazywany był tylko brud (56,3%).

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Najmniej rzeka Łososina kojarzy się respondentom z brzydkim zapachem (36,7%) i problemem komunikacyjnym i transportowym (31,5%), a dla ¼ mieszkańców rzeka jest obojętna.

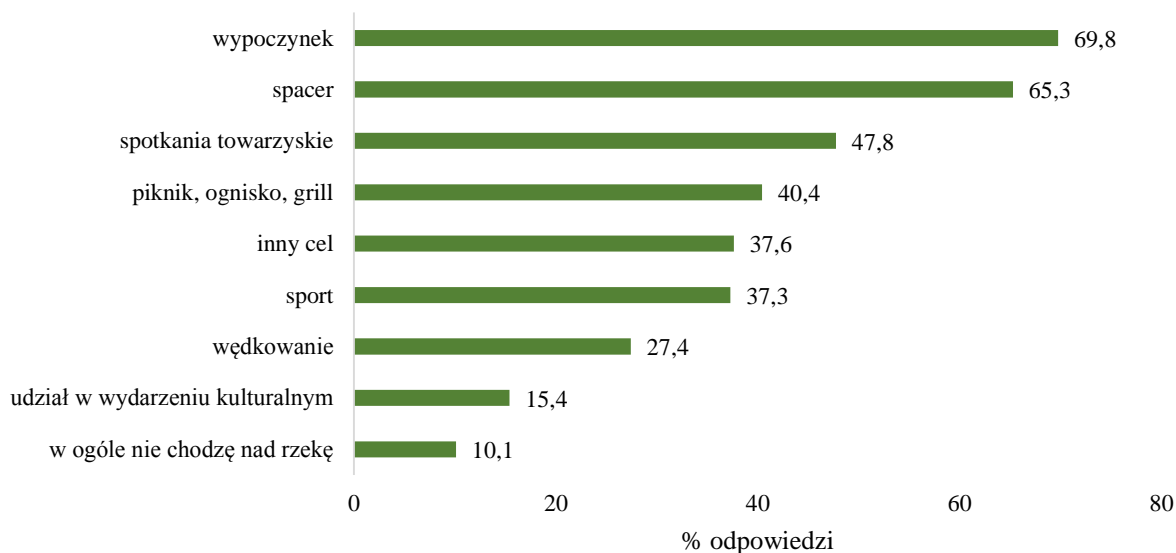

Ryc. 26. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Łososina, %

Częstotliwość celów, w których odwiedzana jest dolina rzeki Łososiny, jest podobna do średniej dla wszystkich obszarów Natura 2000 wybranych do projektu (ryc. 4 i 27). W prawie 60% przypadków celem tym jest wypoczynek i spacer, dla 47,8% osób – spotkania towarzyskie i dla około 40% respondentów – sport, piknik lub inny cel. 10,1% ankietowanych osób w ogóle nie chodzi nad rzekę.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

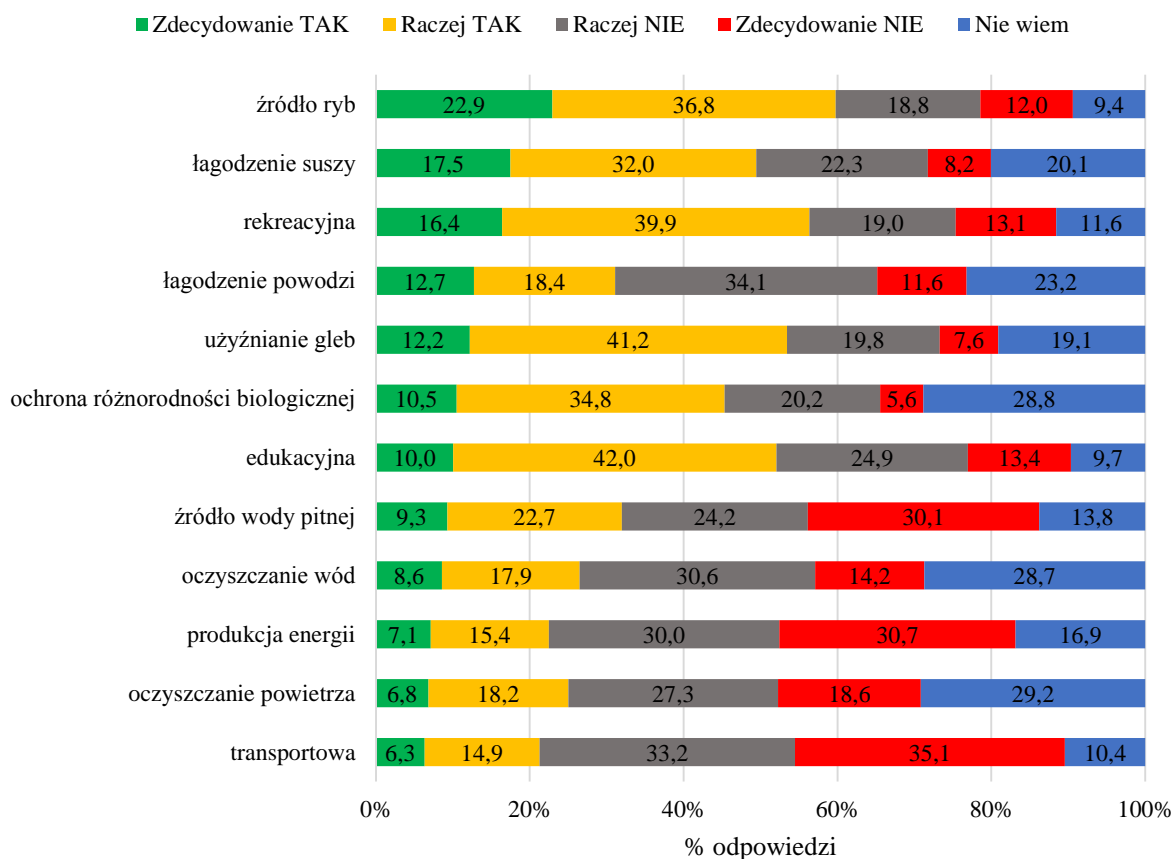
Ryc. 27. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Łososina, %

Więcej niż 1/2 mieszkańców znad Łososiny ceni rolę rzeki jako źródła ryb, rolę w użyźnianiu gleb, funkcję rekreacyjną i edukacyjną. Natomiast bardzo słabo dostrzegane są przez mieszkańców lokalnych takie funkcje rzeki jak transportowa, produkcja energii, źródło wody pitnej: nie wybrało ich więcej niż 50% ankietowanych osób.

Szczególnego wyjaśnienia na tym obszarze wymaga rola rzeki w oczyszczaniu powietrza i wód i w ochronie różnorodności biologicznej: odpowiedź „nie wiem” zaznaczyło przy tych funkcjach prawie 30% respondentów.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

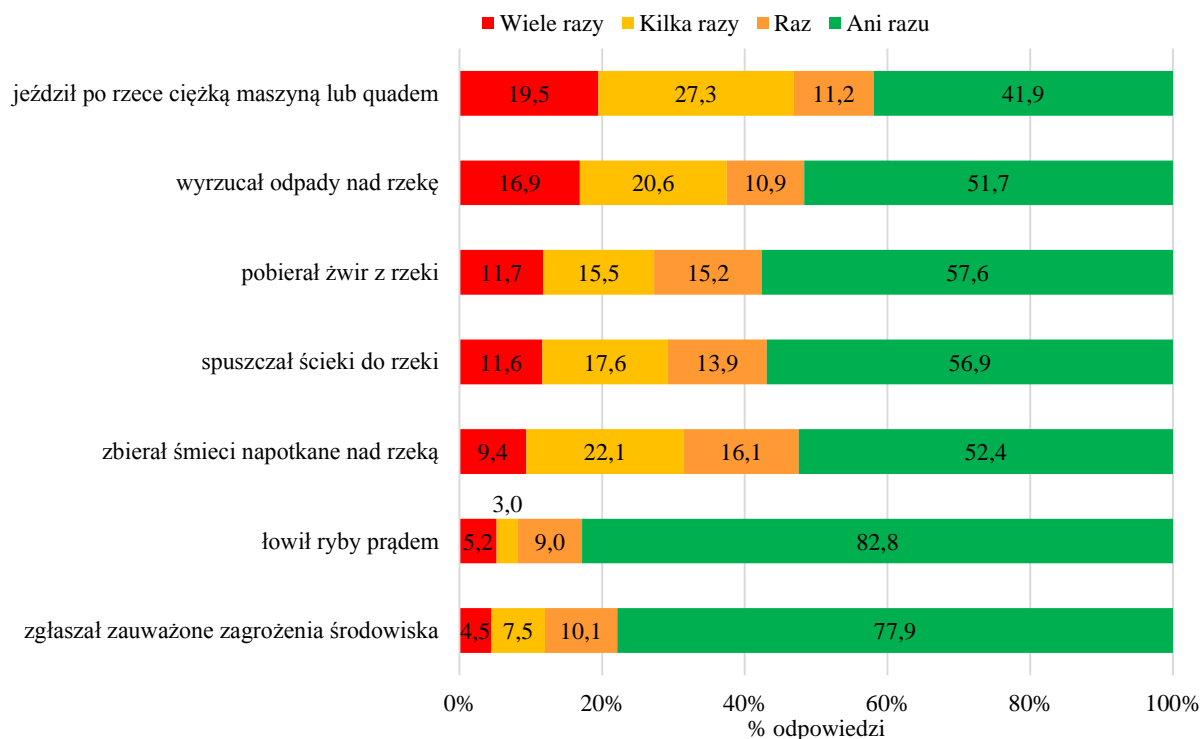
Ryc. 28. Odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Łososina, %

Na tym obszarze 44% mieszkańców słyszało o programie Natura 2000 (ryc. 6). Lecz wśród tych osób bardzo dużo, w porównaniu do innych obszarów, uważa go za zbędny: prawie 20% (ryc. 7).

Struktura odpowiedzi na pytanie 6 mieszkańców znad Łososiny (ryc. 29) pokazuje, że najczęściej obserwowanym zjawiskiem nad rzeką jest rozjeżdżanie koryta ciężką maszyną lub quadem (58,1%), wyrzucanie odpadów i ich zbieranie (po około 48%) i pobieranie żwiru (42,4%). W porównaniu do innych analizowanych obszarów (ryc. 5) najczęściej jest tu zauważane spuszczenie ścieków do rzeki (35,4%). Z sytuacją zgłaszania zauważonych zagrożeń środowiska spotykało się 22,1% respondentów.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 29. Odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Łososina, %

Podział między osobami, które są po stronie sztucznego uregulowania rzeki a tymi, które mają „naturowy” pogląd w tej kwestii to 50/50: po około 38% (ryc. 9).

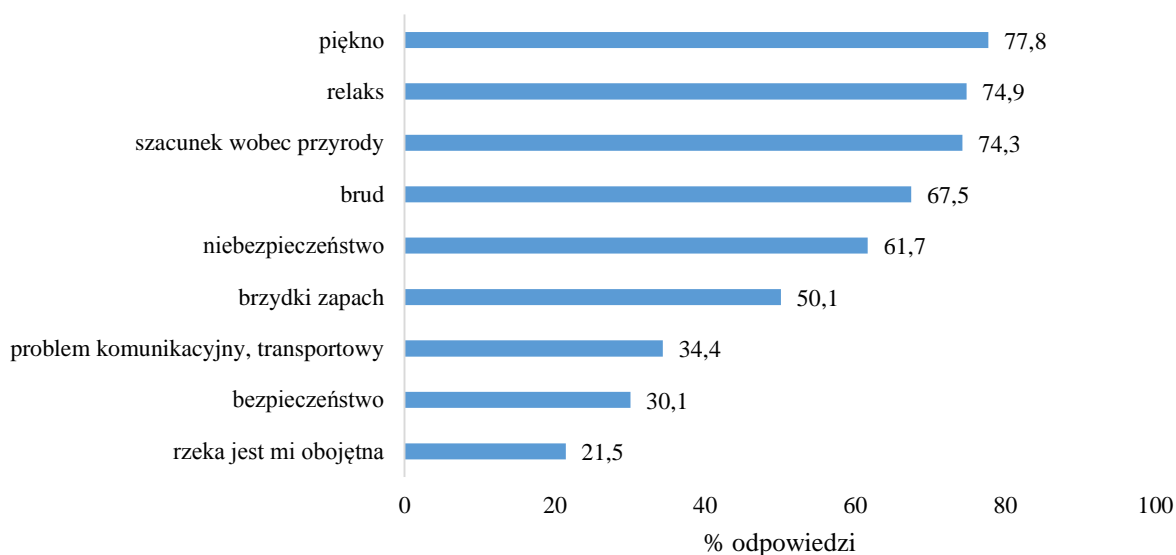
3.6. Rzeka San

Wśród mieszkańców obszaru Natura 2000 Rzeka San rzeka ma najczęściej pozytywne skojarzenia, takie jak piękno, relaks i szacunek wobec przyrody (ryc. 30): uzyskały one po około 75%. Najwięcej, spośród analizowanych obszarów (ryc. 2), jest tu wskazywane skojarzenie „brzydki zapach”.

Inne częste negatywne skojarzenia to brud i niebezpieczeństwo: odpowiednio 67,5% i 61,7%,. Bezpieczeństwo wymieniane było o około 30% rzadziej niż niebezpieczeństwo. Dla blisko 1/5 ankietowanych rzeka jest obojętna.

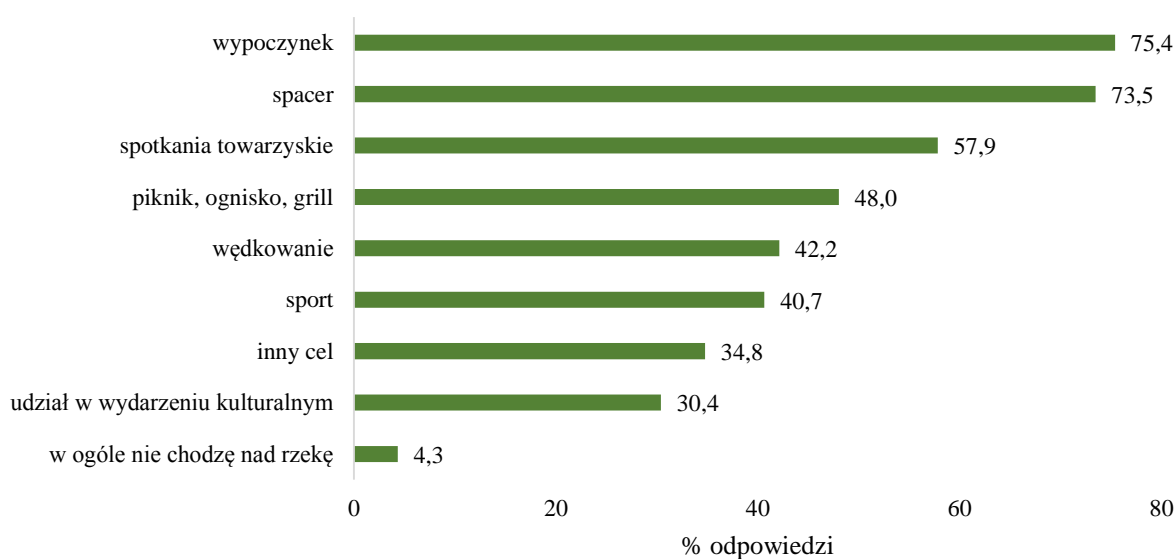

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i Środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 30. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Rzeka San, %

Dla społeczności znad Sanu rzeka jest najczęściej miejscem wypoczynku i spaceru: dla około 74% osób (ryc. 31). Najwięcej, spośród uczestniczących w projekcie „Rzeki karpackie” (ryc. 4), jest tu osób wędkujących (42,2%) i biorących udział w wydarzeniach kulturalnych nad rzeką (30,4%). Obszar ten cechuje się niskim udziałem osób, które w ogóle nie chodzą nad rzekę – tylko 4,3%.

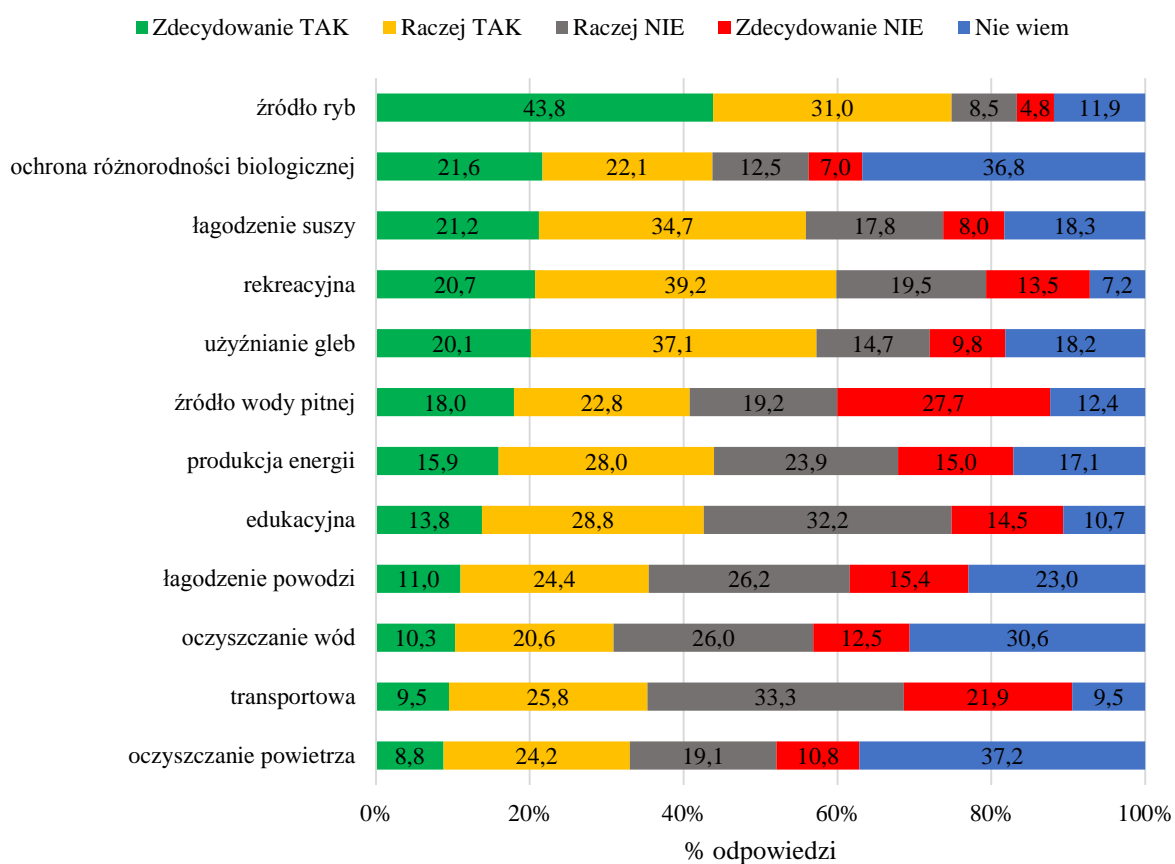

Ryc. 31. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Rzeka San, %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Najlepiej dostrzegane przez mieszkańców funkcje rzeki to źródło ryb (74,8%), funkcja rekreacyjna (prawie 60%), rola w użyźnianiu gleb i łagodzeniu suszy (po około 56%), co widać na ryc. 32. Mieszkańcy znad Sanu, w porównaniu do respondentów z innych obszarów, charakteryzują się dobrym dostrzeganiem transportowej funkcji rzeki (35,3%), więcej o 15% od średniej (ryc. 5).

Ryc. 32. Odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Rzeka San, %

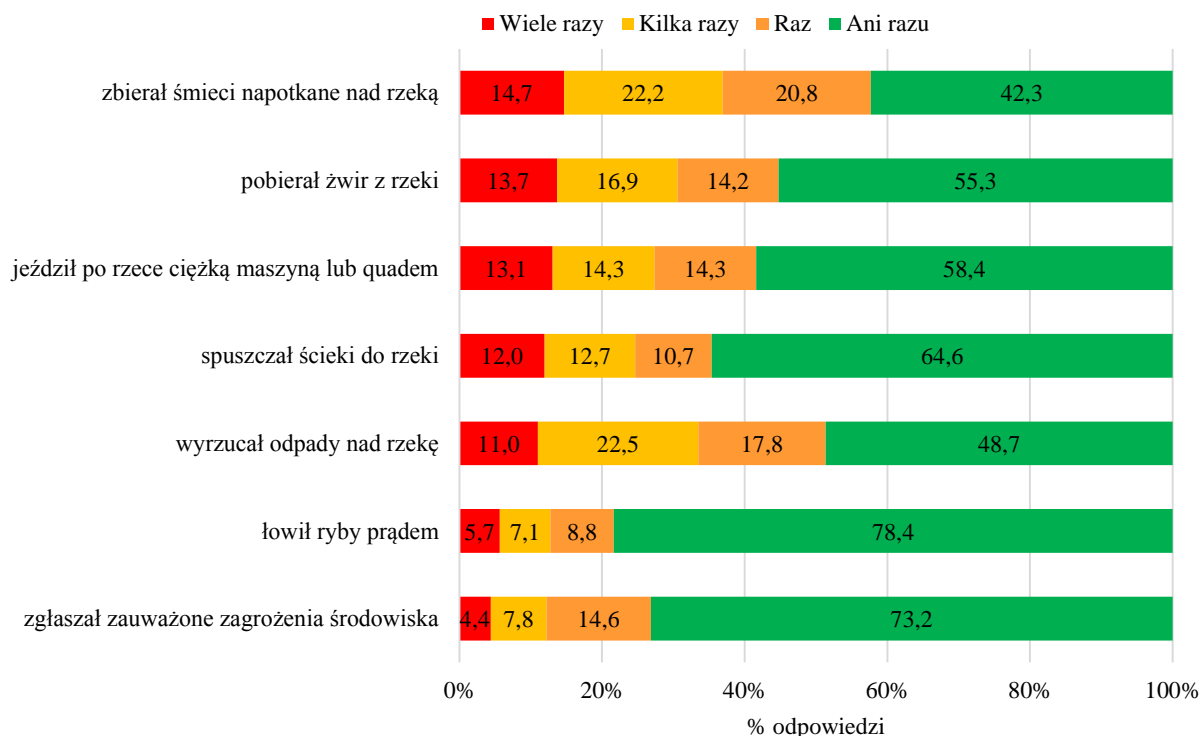
Dla 40,7% respondentów znad Sanu sieć Natura 2000 jest znaną formą ochrony przyrody (ryc. 6). Mieszkańcy są również bardzo pozytywnie do niej nastawieni – 83,1% osób łącznie uważa ją za zdecydowanie lub raczej potrzebną (ryc. 7).

Odpowiedzi mieszkańców naturalnego obszaru Rzeka San na pytanie 6 pokazują, że w porównaniu do innych analizowanych obszarów (ryc. 8 i 33), najczęściej jest tu zauważane zbieranie odpadów nad rzeką (57,7%), jak również ich wyrzucanie (51,3%), łowienie ryb prądem (21,6%), pobieranie żwiru (prawie 45%) i, odpowiednio, wysoki stopień zgłaszania

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

zauważonych zagrożeń dla środowiska (26,8%). Rozjeżdżanie rzeki (41,6%) i spuszczenie ścieków (35,4%) też mają miejsce w tym obszarze.

Ryc. 33. Odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Rzeki San, %

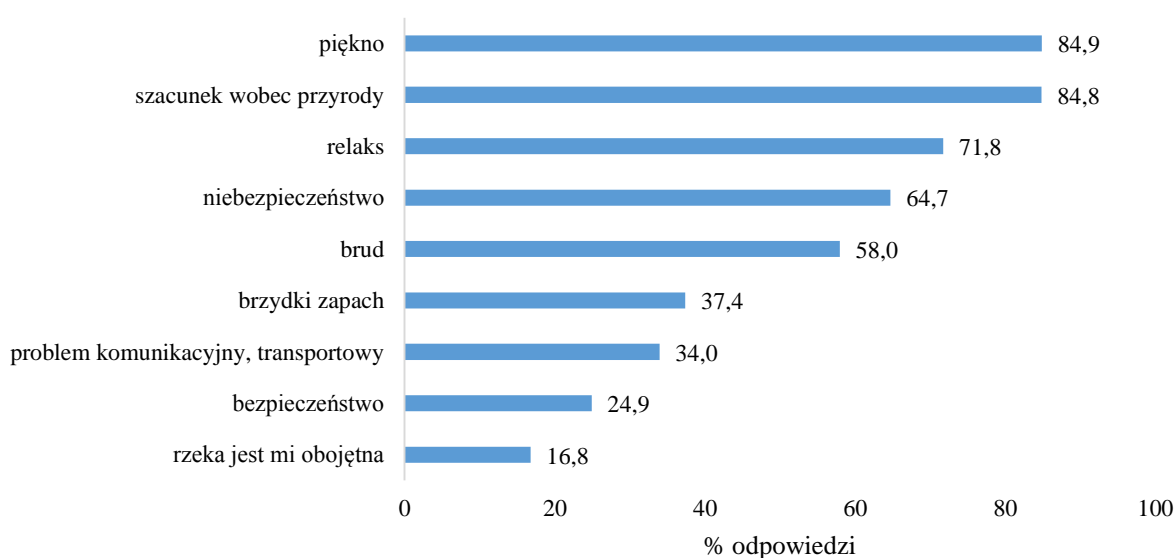
41,1% mieszkańców znad Sanu wspiera politykę całkowitego uregulowania rzeki (ryc. 9), a 1/3 respondentów nie ma zdania na ten temat, jest więc duży potencjał dla edukatorów, aby pomóc w jego kształtowaniu.

3.7. Wisłoka z dopływami

Dla prawie 85% respondentów z obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami rzeka najczęściej ma pozytywne skojarzenia, takie jak piękno i szacunek wobec przyrody. Ponadto dla prawie 72% osób rzeka kojarzy się także z relaksem (ryc. 34). W dalszej kolejności wymieniane były negatywne skojarzenia, takie jak niebezpieczeństwo i brud (te odpowiedzi uzyskały po około 60%), brzydki zapach i problem komunikacyjny (po około 35%). Dla 16,8% respondentów rzeka jest obojętna.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

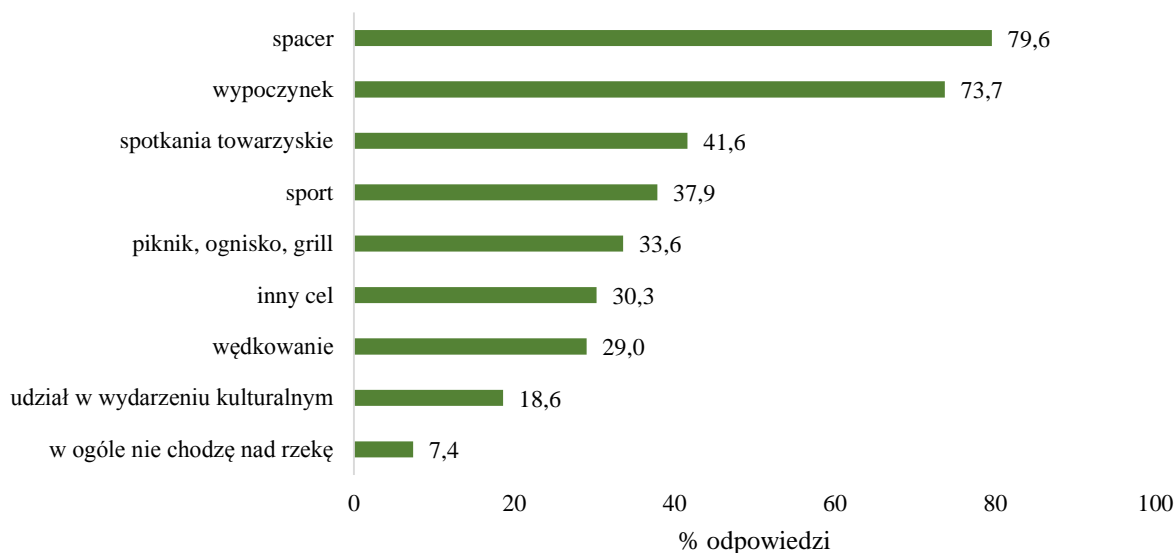

Ryc. 34. Odpowiedzi na pytanie 1 (Z czym kojarzy się Panu/i rzeka?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami, %

Rzeka Wisłoka i jej dopływy są najczęściej wykorzystywane, jako miejsce spaceru i wypoczynku – więcej niż 70% odpowiedzi (ryc. 35). Frekwencja wskazywania dla pozostałych celów nie odbiega mocno od średniej dla wszystkich obszarów Natura 2000 (ryc. 3).

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

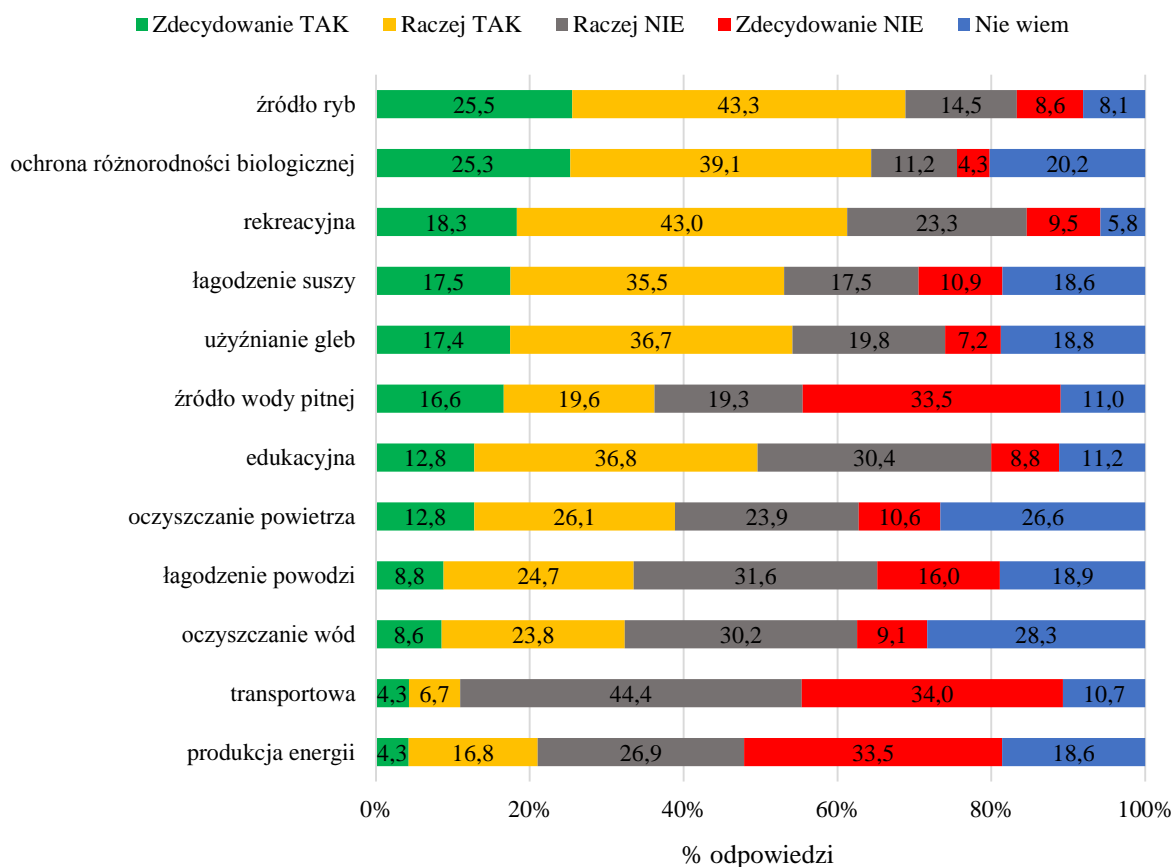

Ryc. 35. Odpowiedzi na pytanie 2 (W jakim celu przychodzi Pan/i nad rzekę?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami, %

Mocno postrzegane przez mieszkańców tego obszaru są takie funkcje ekologiczne rzeki jak „źródło ryb”, „ochrona różnorodności biologicznej” i „rekreacyjna”, które wskazało około 65% ankietowanych (ryc. 37). Oprócz tego, blisko 50% respondentów zgadza się w różnym stopniu z tym, że najbliższa rzeka ma funkcje łagodzenia suszy, użyźniania gleb i edukacyjną. Dodatkowego wyjaśnienia wymaga rola rzeki w oczyszczaniu wód i powietrza, dla których odpowiednio 28,3% i 26,6% osób wybrało odpowiedź „nie wiem”.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności z nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

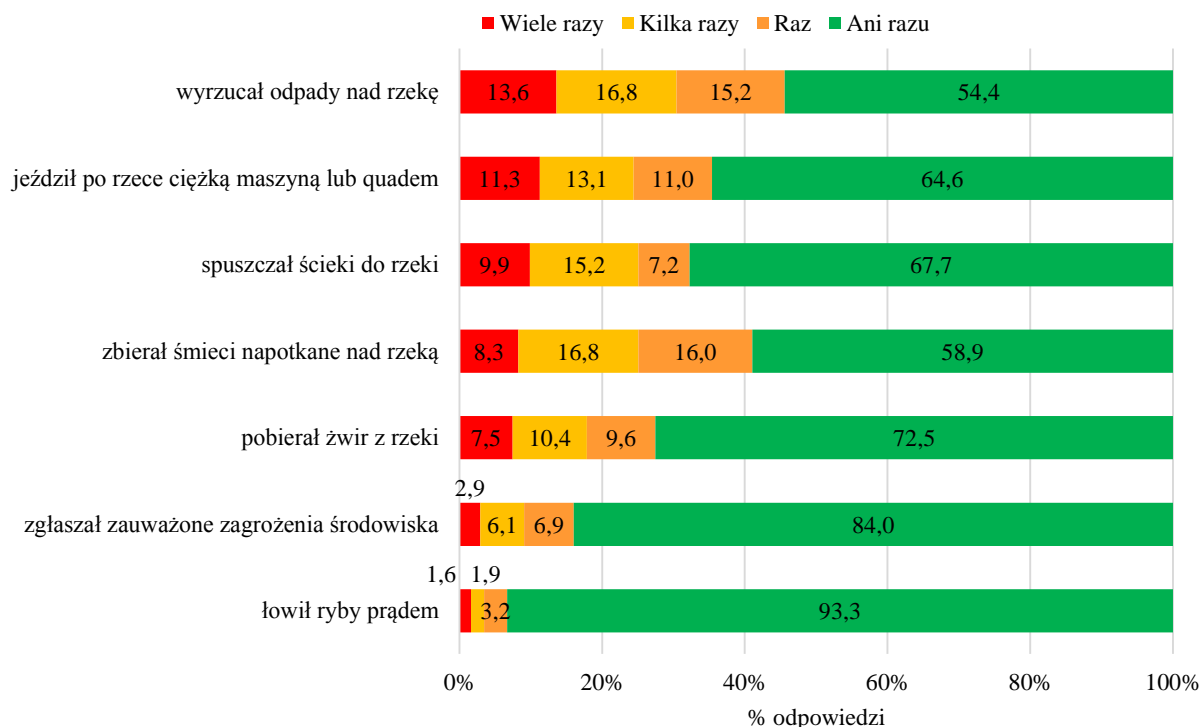
Ryc. 36. Odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni wymienione funkcje?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami, %

Mieszkańcy obszaru Wisłoka z dopływami wyróżniają się największym poziomem wiedzy o istnieniu sieci Natura 2000: 58,5% (ryc. 6). Prawdopodobnie, jest to związane z kilkoma akcjami edukacji ekologicznej organizowanych w związku gmin Dorzecza Wisłoki. Lecz bez względu na to, dany wskaźnik odbiega tylko o 10% od średniej dla analizowanych obszarów. Pozytywnie nastawione wobec programu Natura 2000 jest 80,5% respondentów (ryc. 7), a 11,4% nie ma zdania na ten temat, co daje potencjał do zmiany poprzez działania edukacyjne i promocyjne.

Wyrzucanie i zbiórka odpadów wzdłuż Wisłoki i jej dopływów jest obserwowane odpowiednio przez 45,6% i 41,1% ankietowanych osób, (ryc. 37). Wśród innych problemów zauważonych przez mieszkańców w około 34% przypadkach jest to spuszczenie ścieków do rzeki i rozjeżdżanie koryta. Bardzo rzadko notowane jest łowienie ryb prądem – 6,7%.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacyjnej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 37. Odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy czynił wymienione działania?) mieszkańców obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami, %

Na obszarze Natura 2000 Wisłoka z dopływami jest największy odsetek osób wspierających sztuczne uregulowanie rzeki – 57,6% (ryc. 9). Kolejne 26,7% respondentów uważa, że rzeka musi być uregulowana tylko w wyjątkowych sytuacjach, a pozostałe 15,7% – nie ma zdania na ten temat.

4. Wyniki mapowania

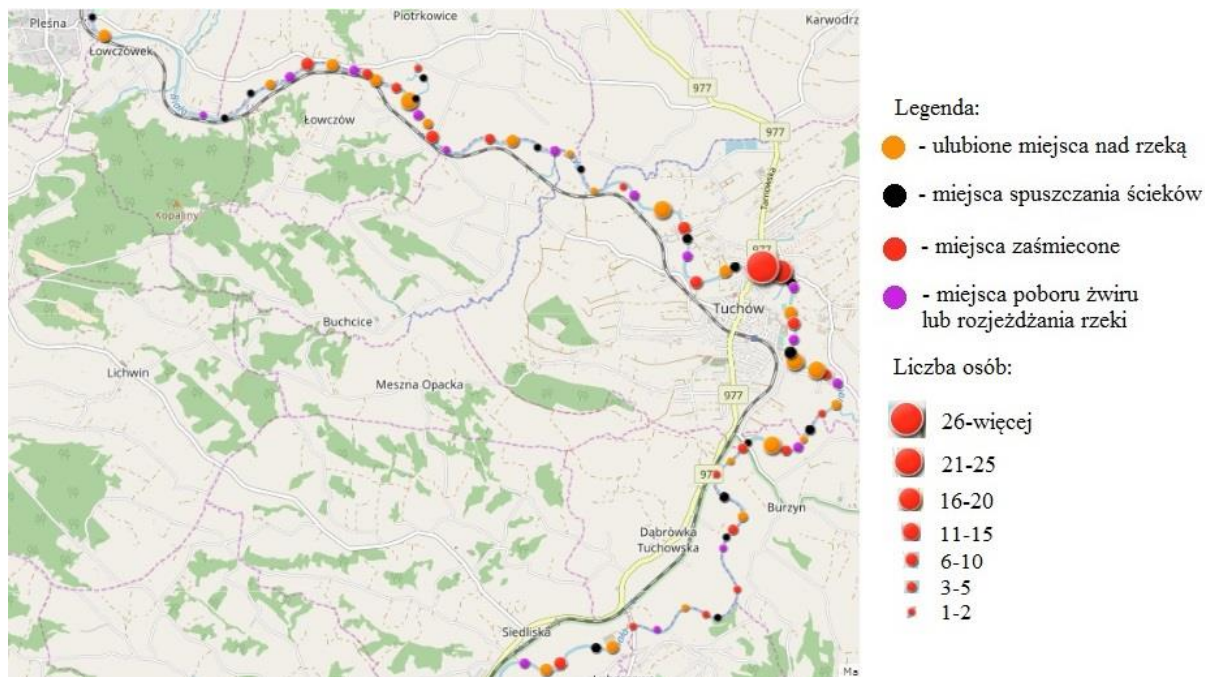
Oprócz podania odpowiedzi na pytania ankiety, respondenci także zaznaczali na wcześniej przygotowanych mapkach okolicy gmin miejsca zaśmiecone lub zanieczyszczone, lubiane miejsca wypoczynku nad rzeką, miejsca ciekawe przyrodniczo.

Poniżej przedstawione są mapy współpracujących gmin z obszarami Natura 2000 objętymi w projekcie: różnym kolorem zaznaczone są wymienione wyżej typy miejsc nad rzeką, a rozmiar punktu mówi o liczbie osób, które zaznaczyły go w danej lokalizacji. Pod każdą mapą znajduje się link do jej bardziej dokładnej wersji online.

Wyniki mapowania na obszarze Natura 2000 Biała Tarnowska (ryc. 38) pokazują, że często notowanym zjawiskiem w centrum miasta Tuchów jest wyrzucanie śmieci nad rzekę. Ulubione miejsca ankietowanych osób koncentrują się 2 km w górę od Tuchowa i blisko stacji

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacyjnej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

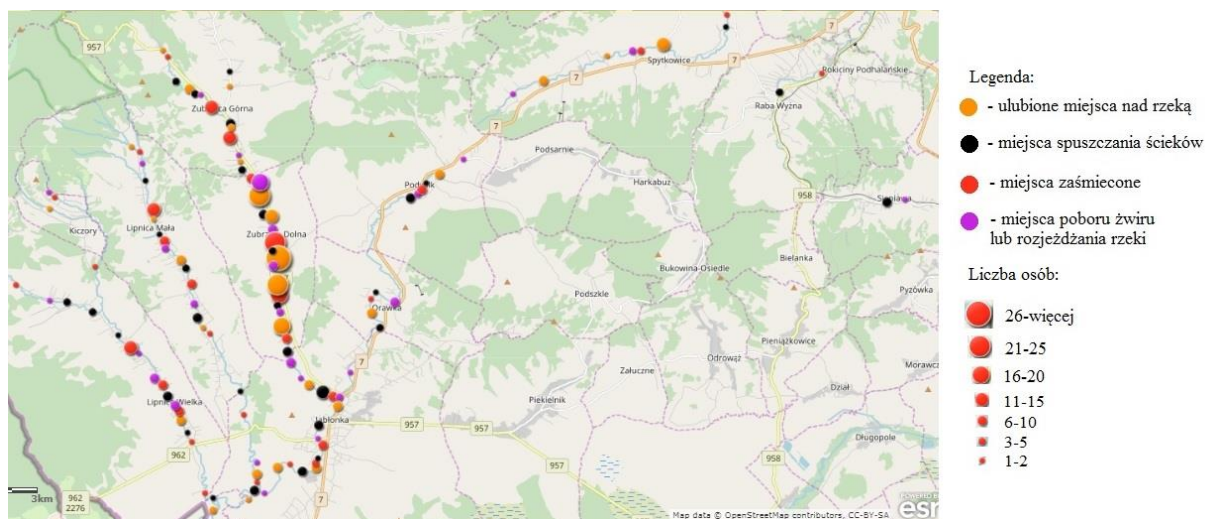
kolejowej Łowczów. Miejsca poboru żwiru i spuszczenia ścieków są równomiernie rozłożone wzdłuż rzeki Białej.

Ryc. 38. Miejsca zaznaczone przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska
<https://www.arcgis.com/apps/presentation/index.html?webmap=70af9e3aaa114c67a635e82bba6df0ba>

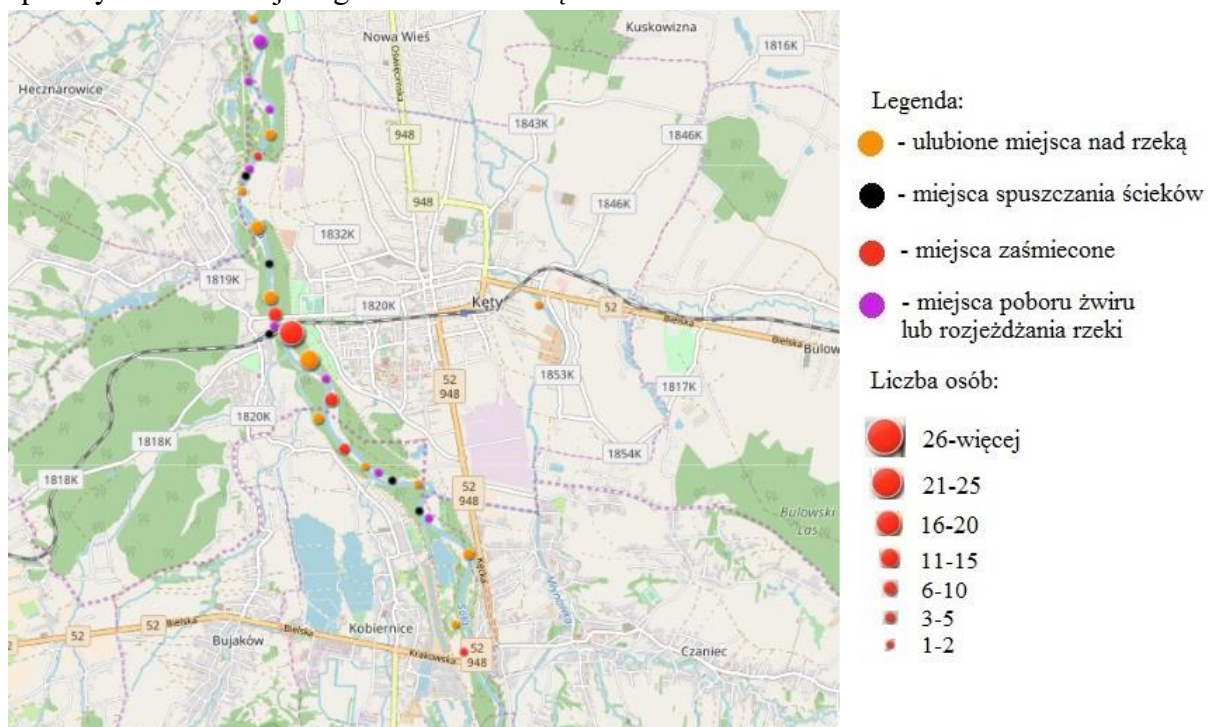
Mieszkańcy obszaru Natura 2000 Czarna Orawa zaznaczyli różne typy miejsc wzdłuż rzek Czarna Orawa, Raba, Zubrzyca, Syhleć, Lipniczanka i jej dopływy (ryc. 39). Najwięcej ulubionych, ale też i zaśmieconych miejsc było zaznaczono wzdłuż rzeki Zubrzyca. Jest to z pewnością wynik ankietowania głównie mieszkańców z tej doliny, gdyż wolontariuszami byli tu uczniowie z Zubrzycy.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności z nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 39. Miejsca zaznaczone przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Czarna Orawa
<https://www.arcgis.com/apps/presentation/index.html?webmap=9307d1565e2243f890662af2496c683b>

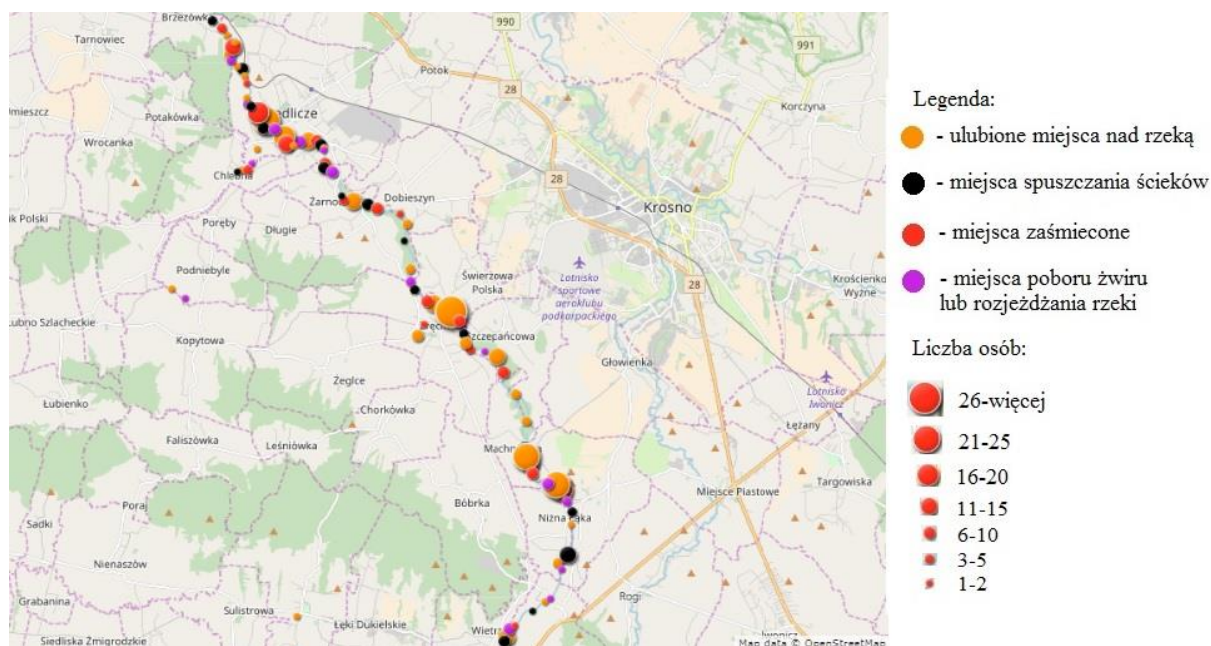
Wzdłuż rzeki Soła na terytorium miasta Kęty wiele osób zaznaczyło miejsca zaśmiecone i trochę mniej – miejsc lubianych (ryc. 40). Miejsca poboru żwiru często notowane są na zachód od miejscowości Nowa Wieś. Spuszczanie ścieków do rzeki notuje się sporadycznie na całej długości rzeki w obrębie obszaru Natura 2000 Dolna Soła.

Ryc. 40. Miejsca zaznaczone przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Dolna Soła
<https://www.arcgis.com/apps/presentation/index.html?webmap=dcd5132cab3a415d85bf98451e5b082e>

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

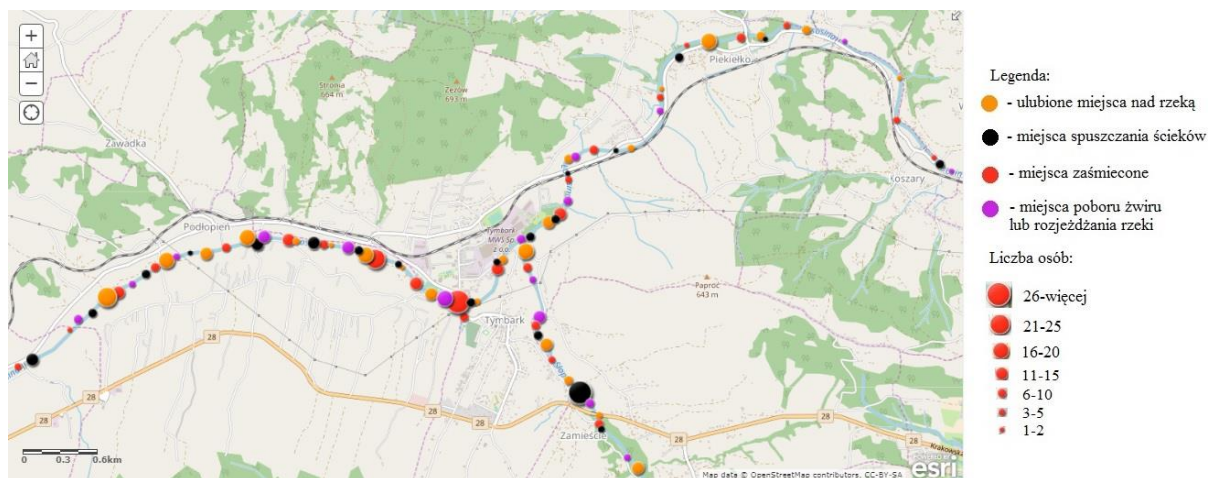
Wśród różnych typów miejsc na obszarze Natura 2000 Jasiołka okazało się najwięcej miejsc lubianych przez respondentów (ryc. 41). Znajdują się one w okolicach miasta Jedlicze, wsi Zręcin i Machnówka. Zaznaczone przez mieszkańców zaśmiecone miejsca koncentrują się w Jedliczu. Najwięcej miejsc poboru żwiru z rzeki notowane były również w Jedliczu, ale też w górę od Niżnej Łąki.

Ryc. 41. Miejsca zaznaczone przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Jasiołka
<https://www.arcgis.com/apps/presentation/index.html?webmap=a1de0053260040b9a5dedaed25d7c0cc>

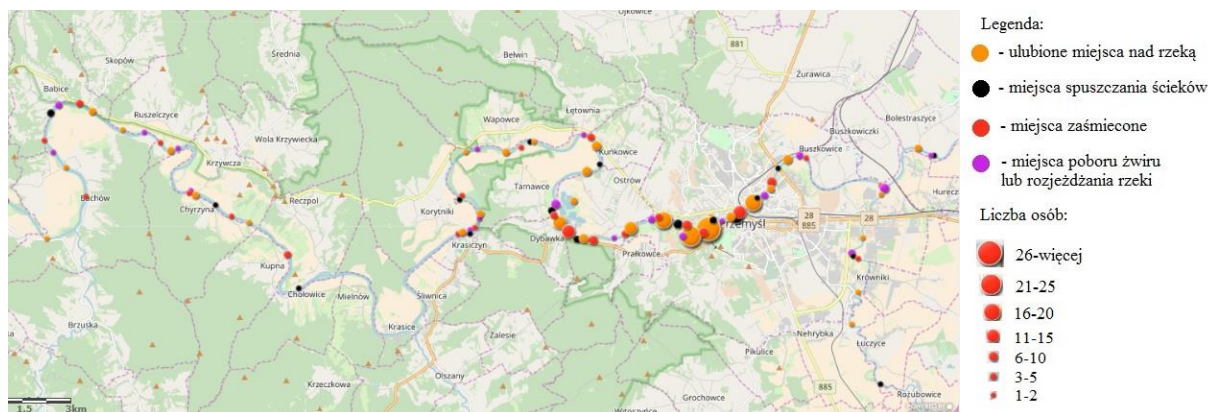
Na obszarze Natura 2000 Łososina miejsca zaśmiecone i miejsca spuszczenia ścieków były notowane przez mieszkańców trochę częściej niż ulubione miejsca (ryc. 42). Wyrzucanie odpadów nad rzekę zauważone najczęściej było w Tymbarku, a miejsca spuszczenia ścieków – w okolicach wsi Zamieście. Miejsca poboru żwiru i lubiane miejsca rozmieszczone są równomiernie wzdłuż rzeki Łososina i jej dopływu – Słopniczanka.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacyjnej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i Środokowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 42. Miejsca zaznaczone przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Łososina
<https://www.arcgis.com/apps/presentation/index.html?webmap=4e27ba99dd504a2a93cd55e92cf7b6a3>

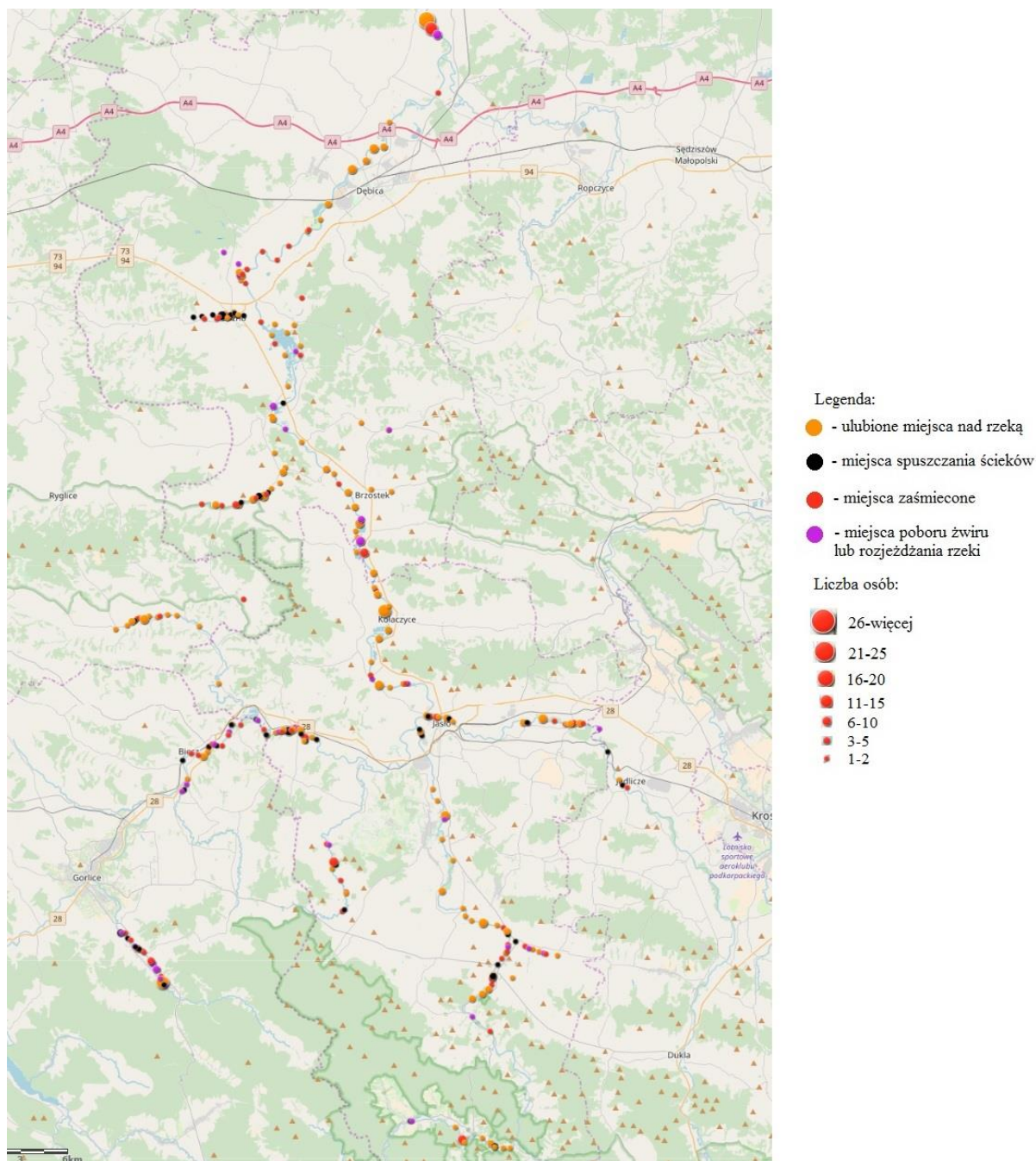
Lubiane przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Rzeki San miejsca są często notowane w okolicach miasta Przemyśl (ryc. 43). Z pewnością jest to efekt ankietowania głównie mieszkańców tej okolicy. Zjawiska zagrażające przyrodzie doliny rzeki San są stosunkowo rzadko notowane przez mieszkańców.

Ryc. 43. Miejsca zaznaczone przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Rzeki San
<https://www.arcgis.com/apps/presentation/index.html?webmap=66bec84506e5424982fc8cc592c1c3f9>

Mieszkańcy obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami zaznaczyli na mapkach dużo lubianych miejsc wzdłuż rzeki Wisłoka i jej dopływów: Dulcza, Jodłówka, Ropa z dopływami Olszynka, Sękówka i Bednarka, Jasiołka i Iwelka (ryc. 44). Najwięcej ulubionych miejsc znajduje się w górę od Przeclawia, blisko miasta Dębica i Jasło i wsi Kołaczyce. Miejsca zaśmiecone i miejsca poboru żwiru wiele osób zanotowało w górę od Przeclawia i Brzostka, blisko wsi Ropnica Górna. Miejsca spuszczenia ścieków spotykane są nieregularnie wzdłuż Wisłoki i jej wymienionych wyżej dopływów.

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

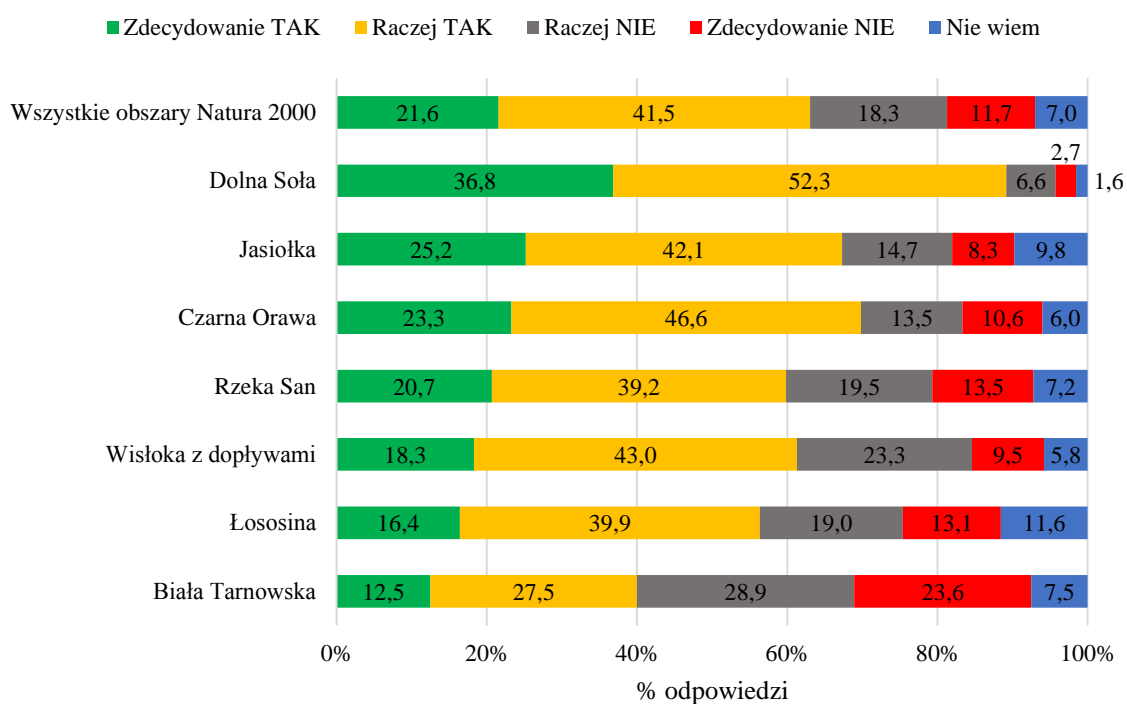

Ryc. 44. Miejsca zaznaczone przez mieszkańców obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami
<https://www.arcgis.com/apps/presentation/index.html?webmap=a414ebc64d9b43bfb861d24eeb569ee1>

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolną Sołą, Czarną Orawą, Łososiną, Białą Tarnowską, Wisłoką z dopływami, Jasiołką i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

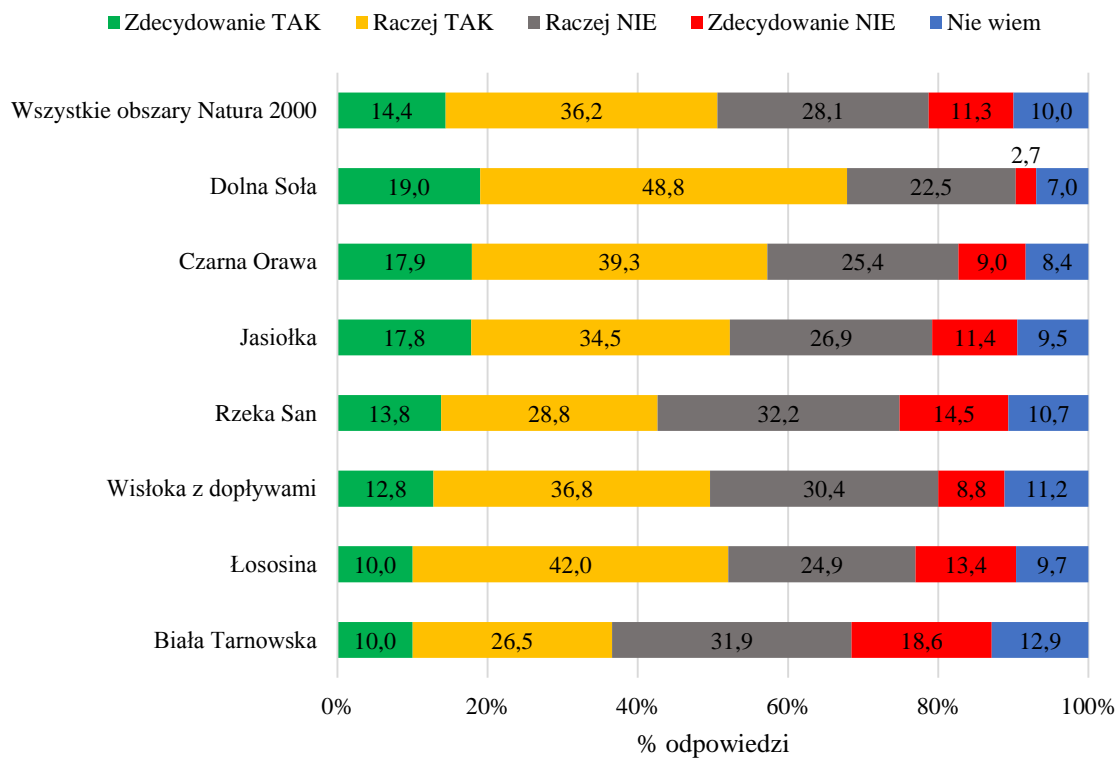
Aneks

Ryc. 45. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję rekreacyjną?), %

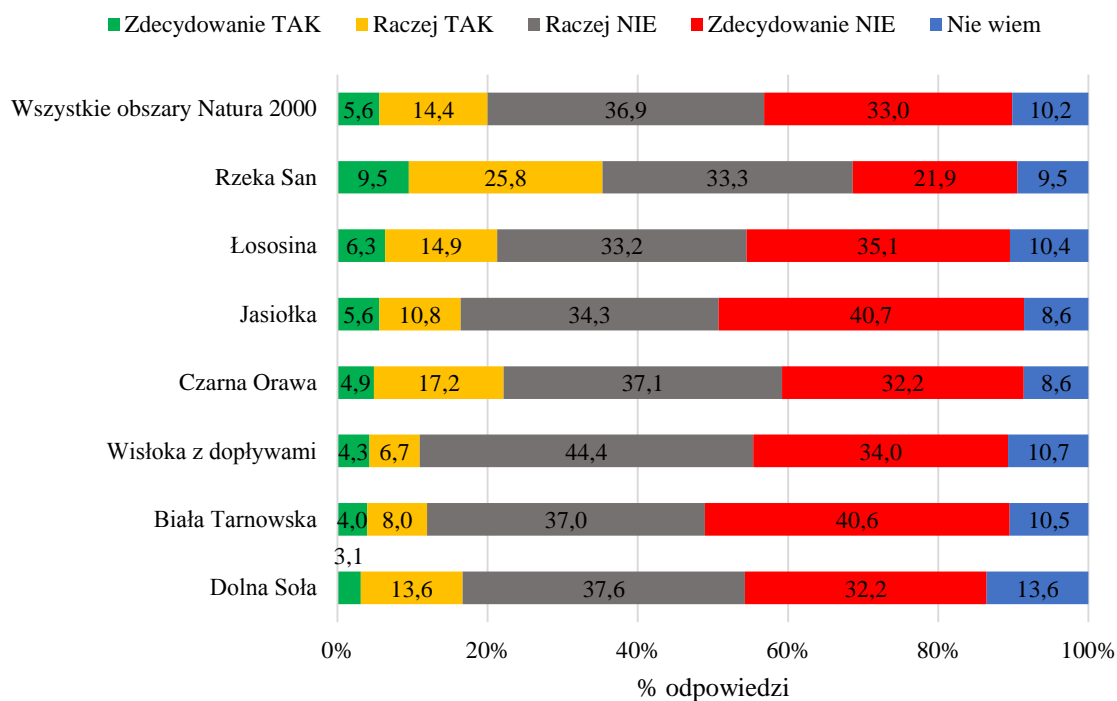
Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolną Sołą, Czarną Orawą, Łososiną, Białą Tarnowską, Wisłoką z dopływami, Jasiołką i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

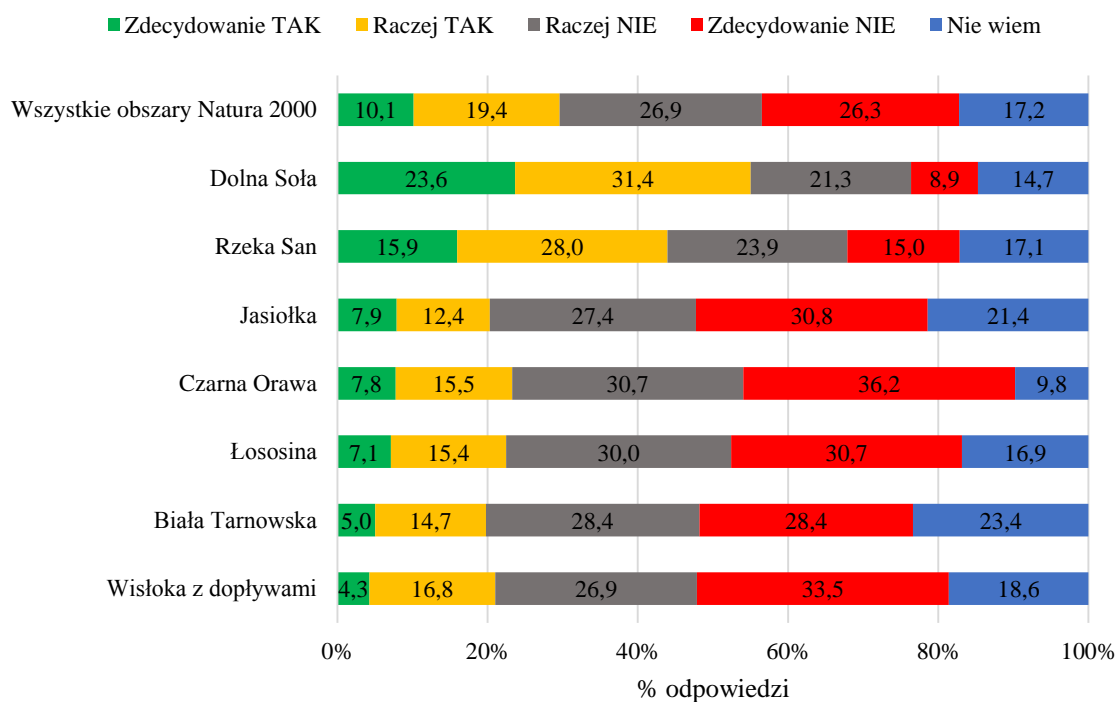
Ryc. 46. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję edukacyjną?), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoka z dopływami, Jasiołka i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 47. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję *transportową*?), %

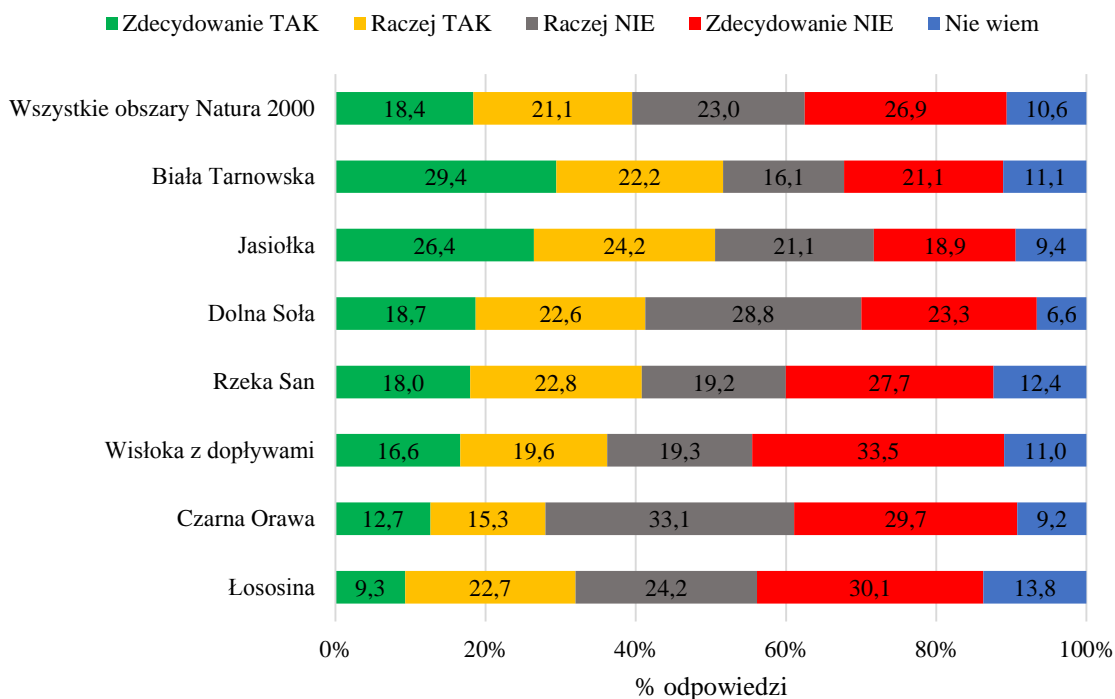

Ryc. 48. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią,

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołka i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

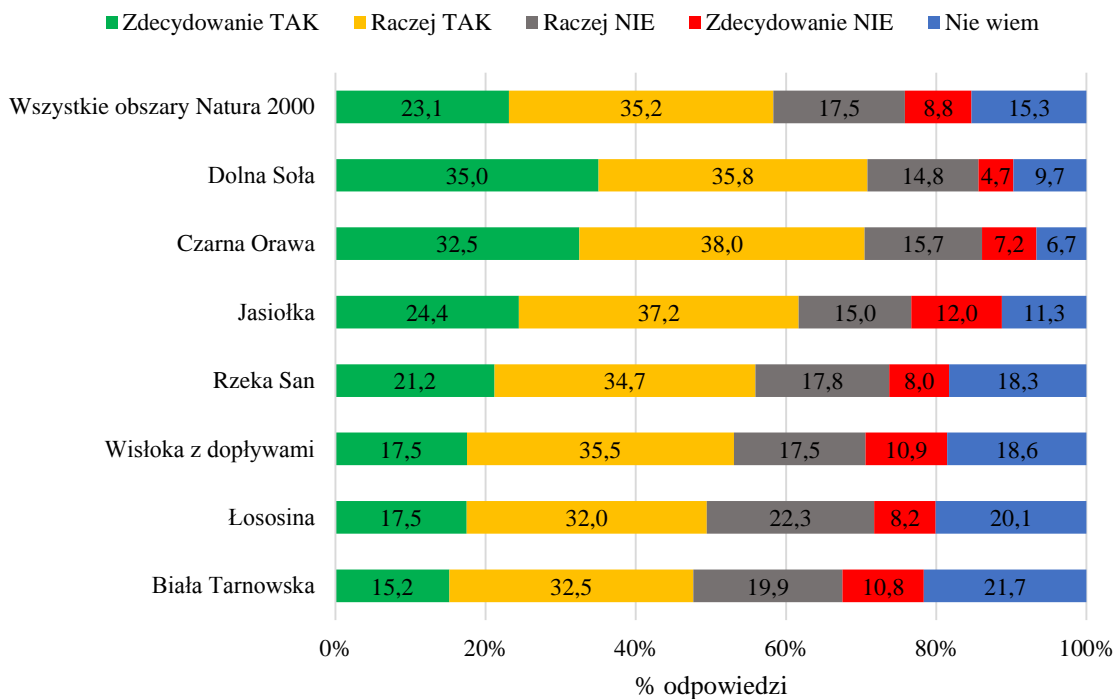
że dolina rzeki pełni funkcję *produkcji energii?*), %

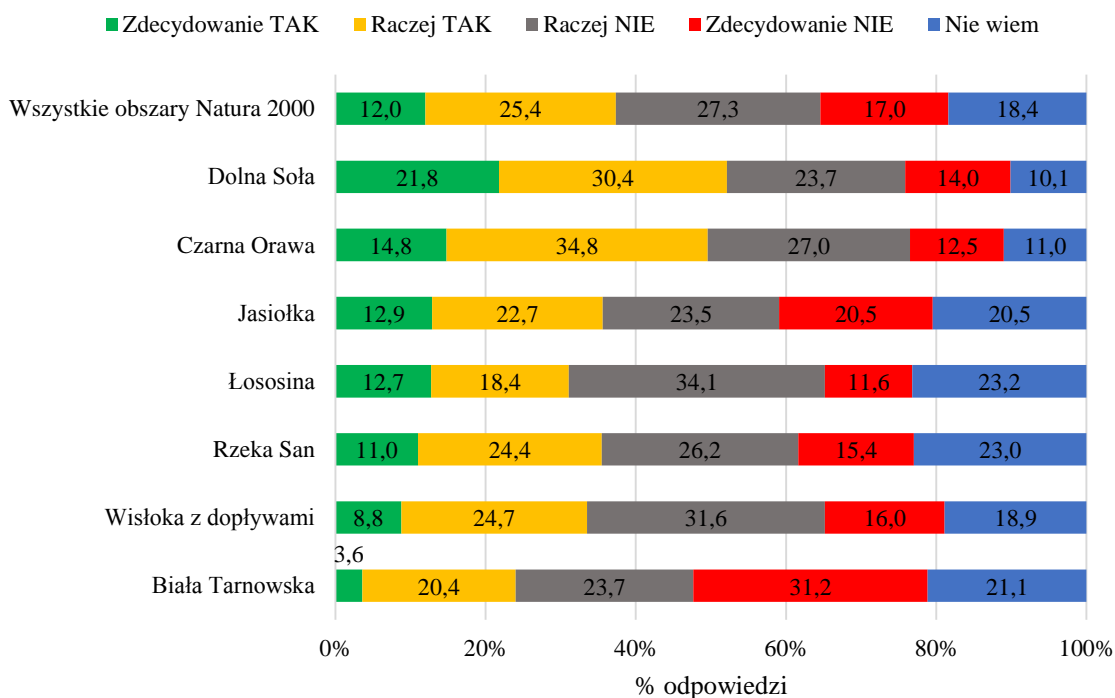
Ryc. 49. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję *źródła wody pitnej?*), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

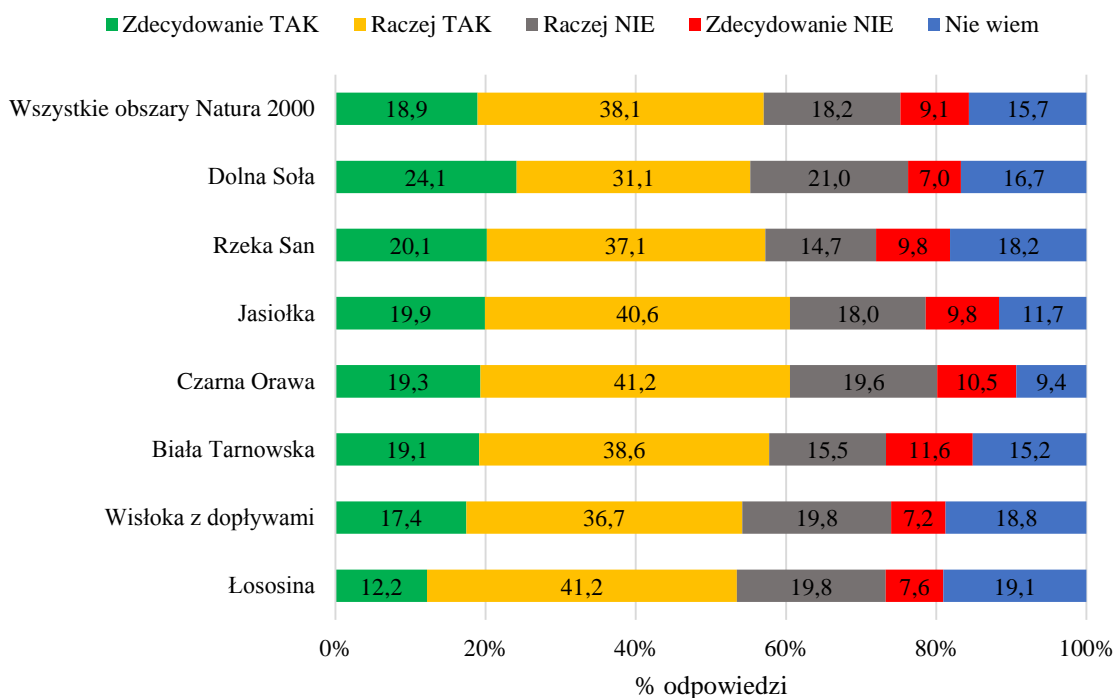
Ryc. 50. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję łagodzenia suszy?), %

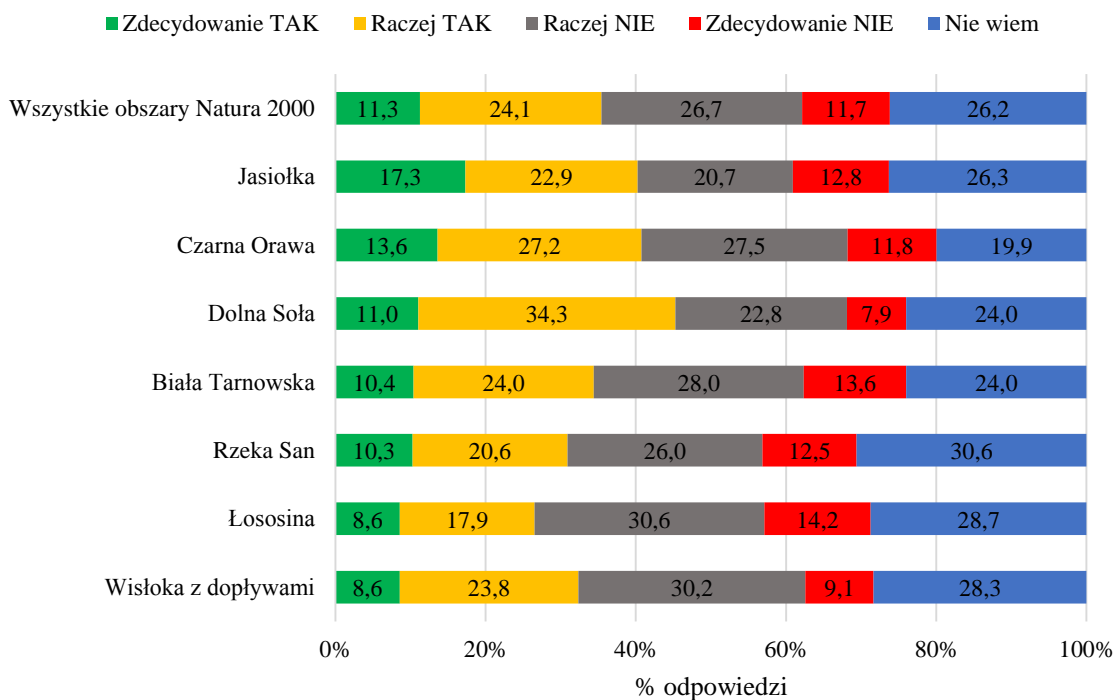
Ryc. 51. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję łagodzenia powodzi?), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołka i Środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

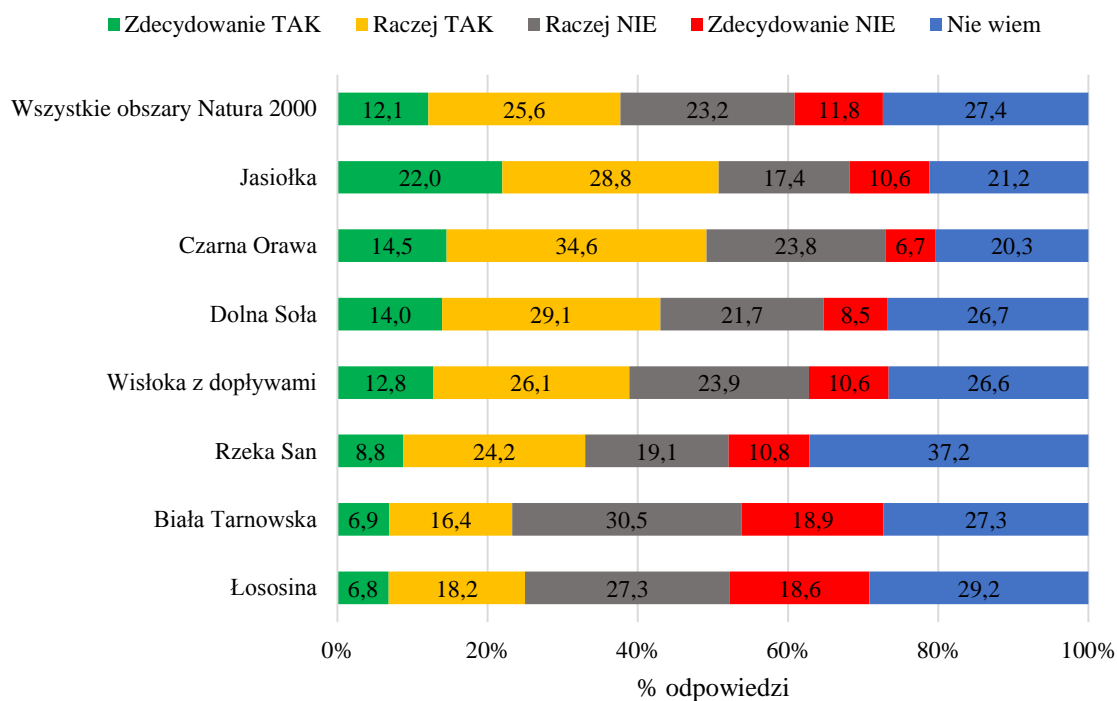
Ryc. 52. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję *użyźniania gleb?*), %

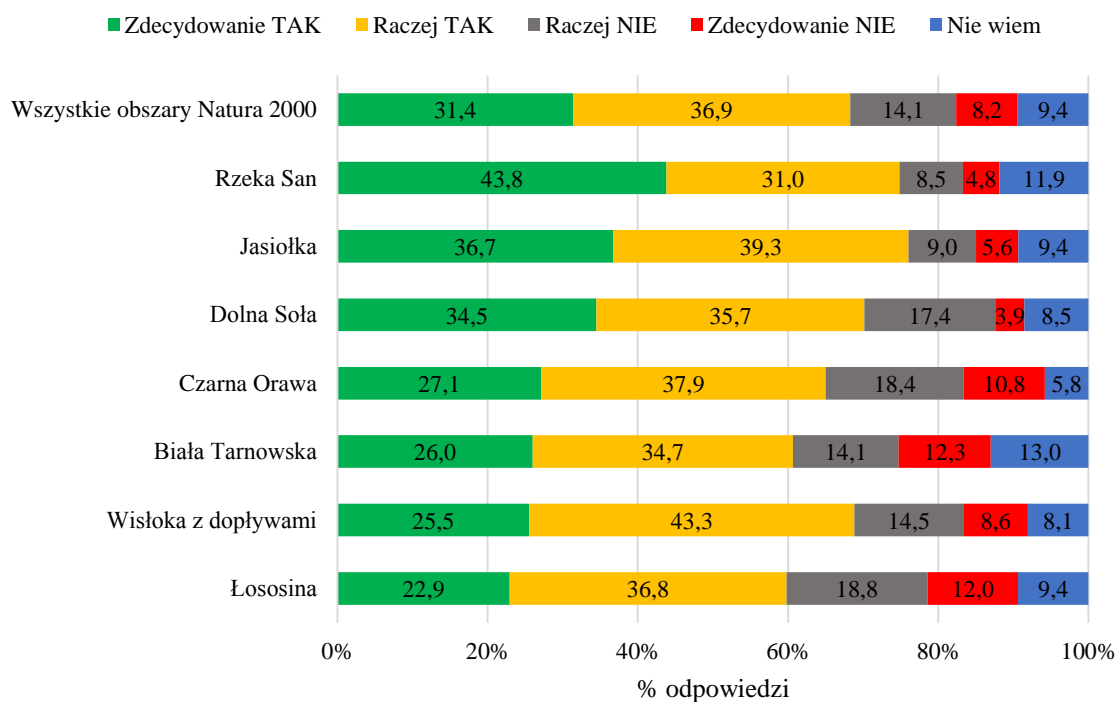
Ryc. 53. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję *oczyszczania wód?*), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolną Sołą, Czarną Orawą, Łososiną, Białą Tarnowską, Wisłoką z dopływami, Jasiołką i Środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

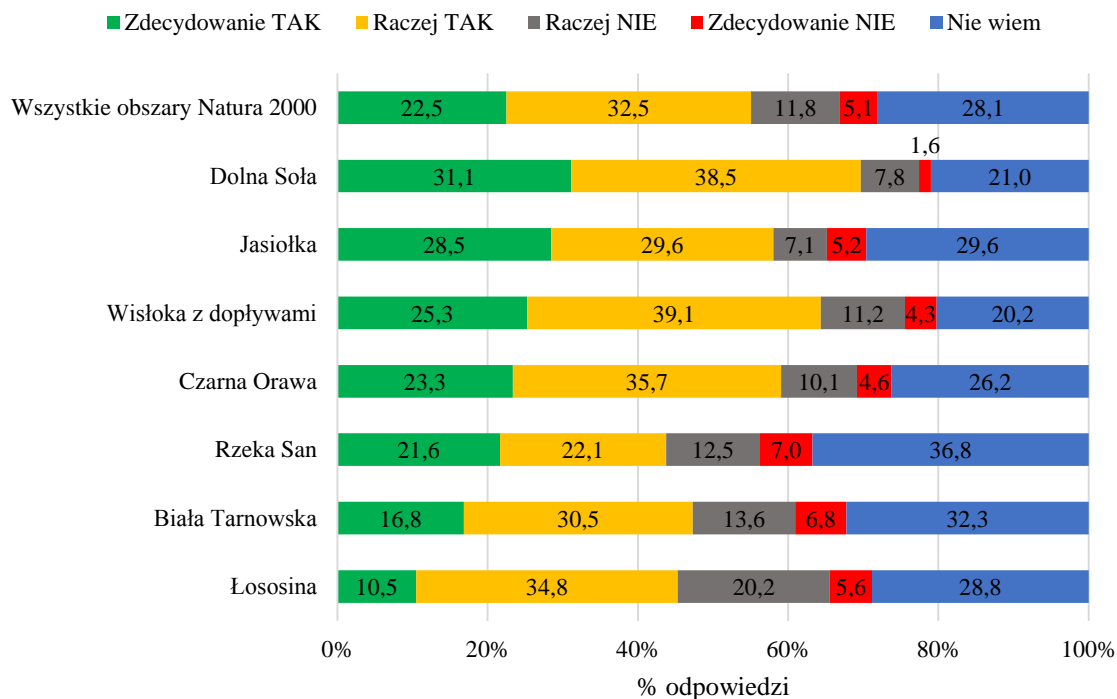
Ryc. 54. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję *oczyszczania powietrza?*), %

Ryc. 55. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję *źródła ryb?*), %

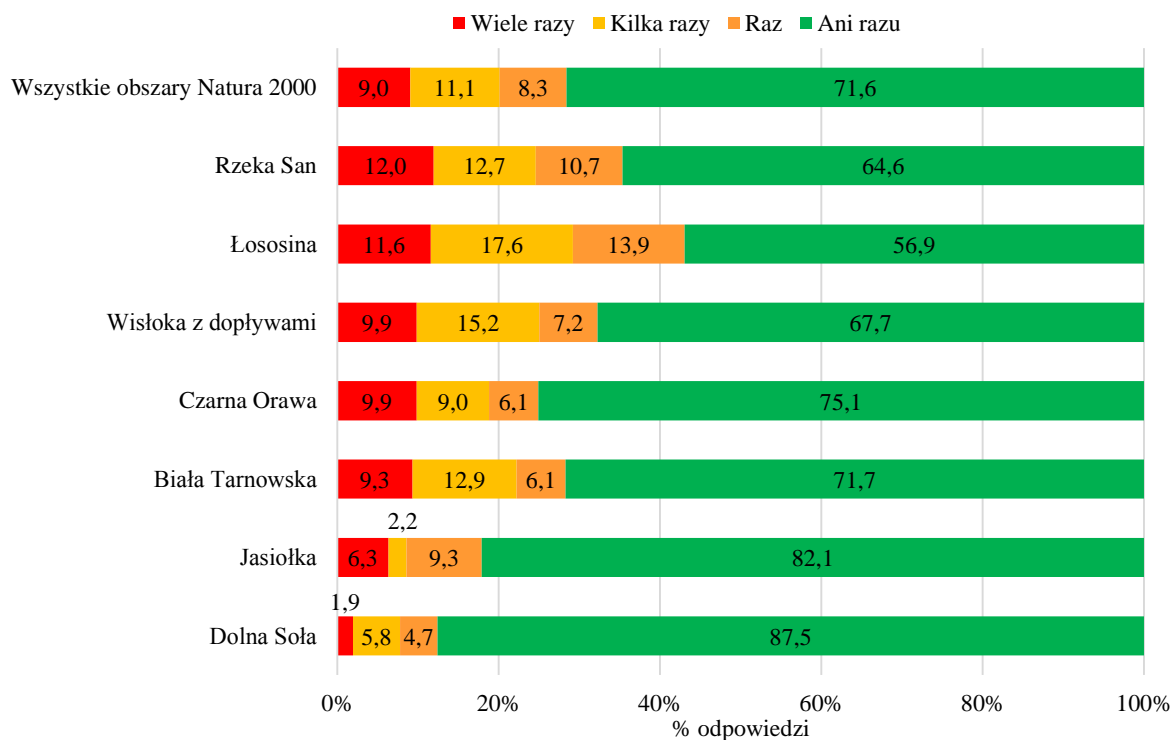
Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 56. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 3 (Jak bardzo zgadza się Pan/i z opinią, że dolina rzeki pełni funkcję *ochrony różnorodności biologicznej?*), %

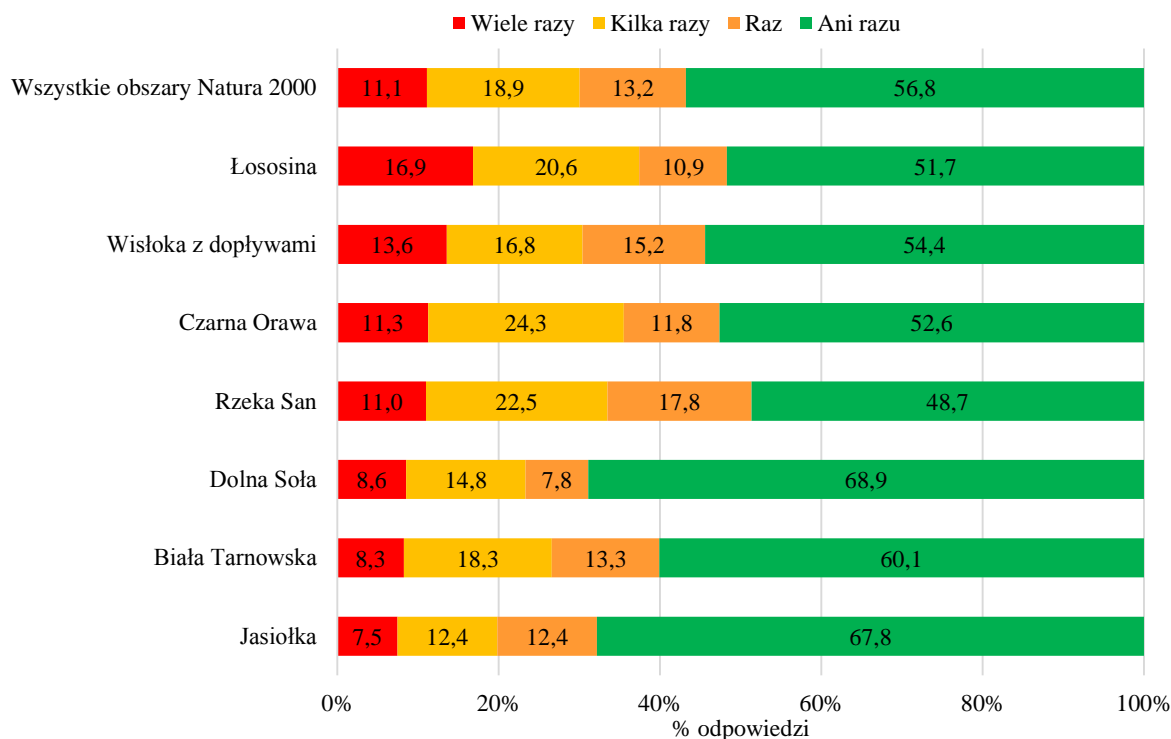
Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołka i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

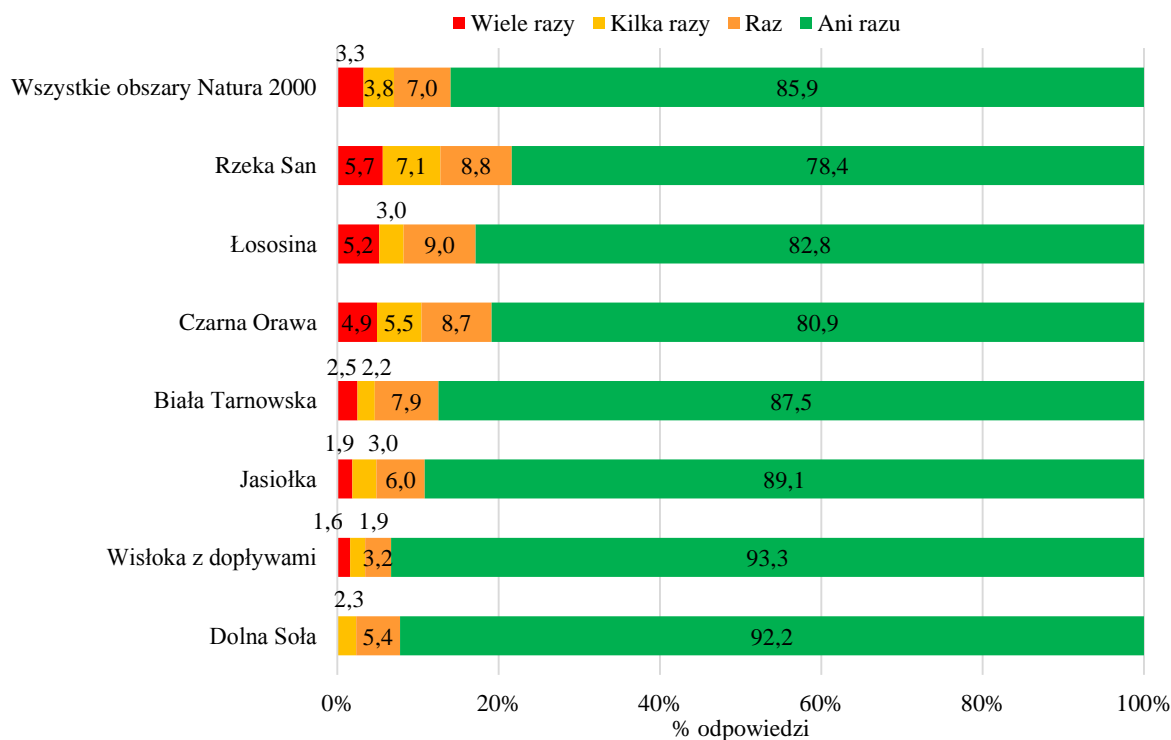
Ryc. 57. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwowal/a Pan/i jak ktoś w okolicy spuszczał ścieki do rzeki?), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

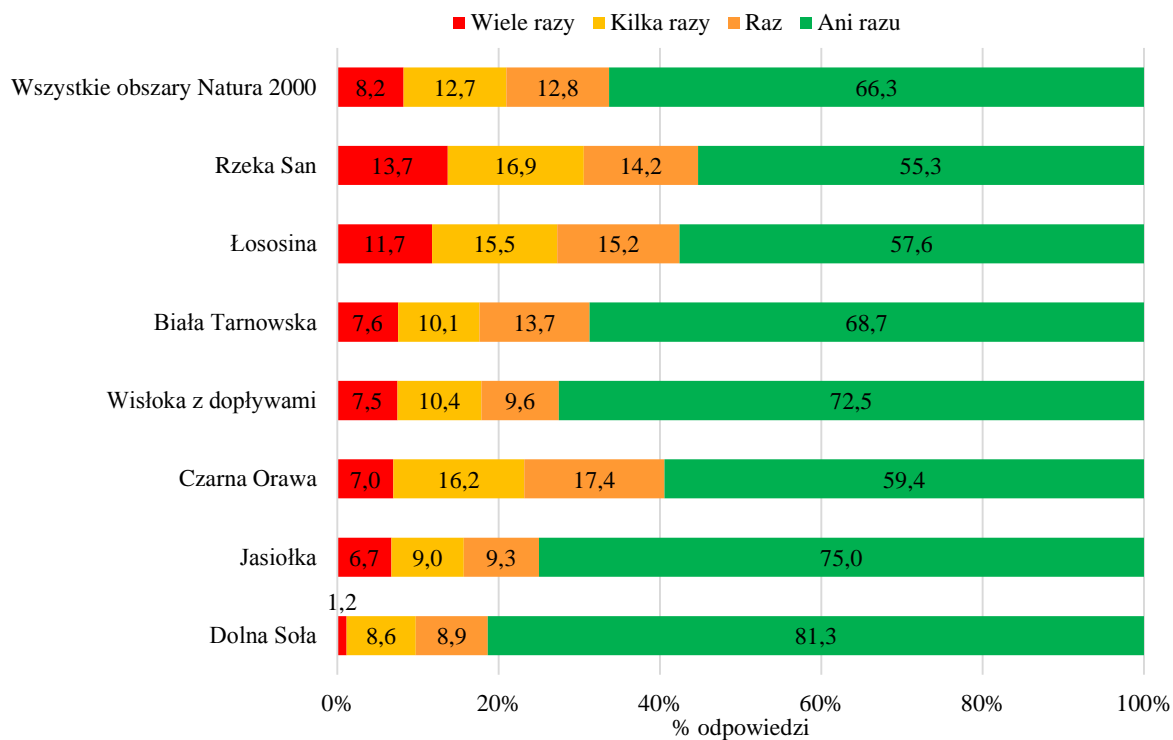
Ryc. 58. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy wyrzucał odpady nad rzekę?), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

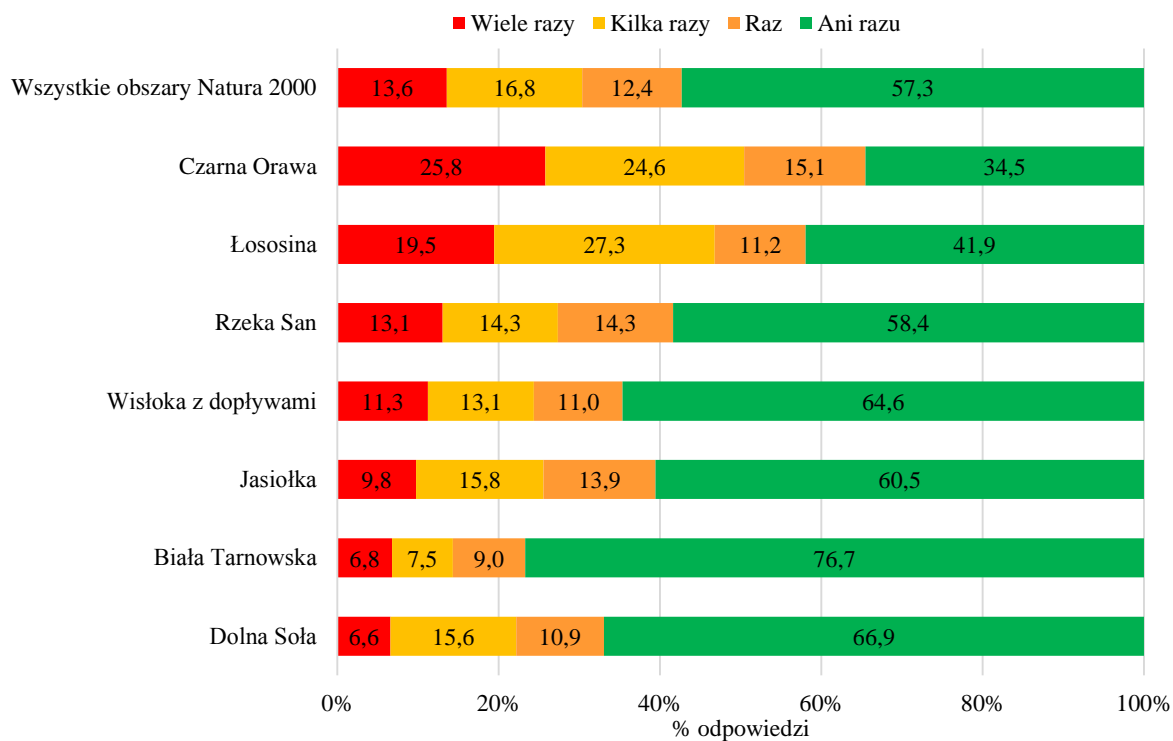
Ryc. 59. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwowal/a Pan/i jak ktoś w okolicy *łowił ryby prądem?*), %

Ryc. 60. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwowal/a Pan/i jak ktoś w okolicy *pobierał żwir z rzeki?*), %

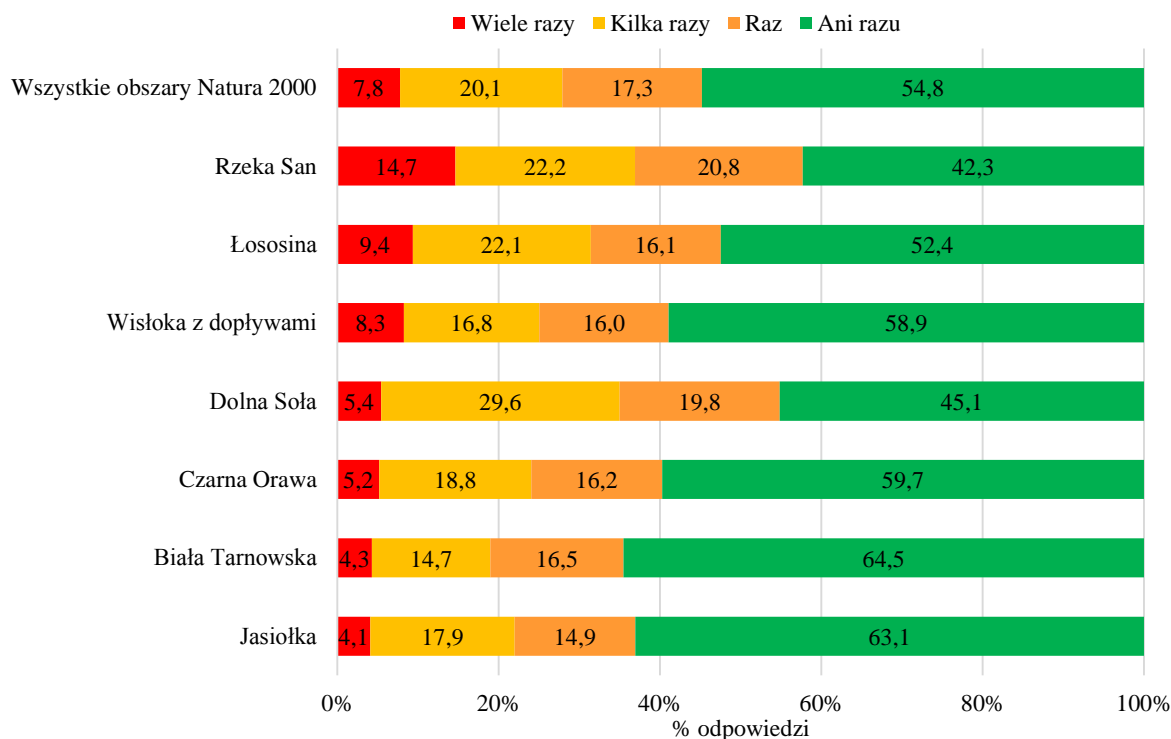
Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

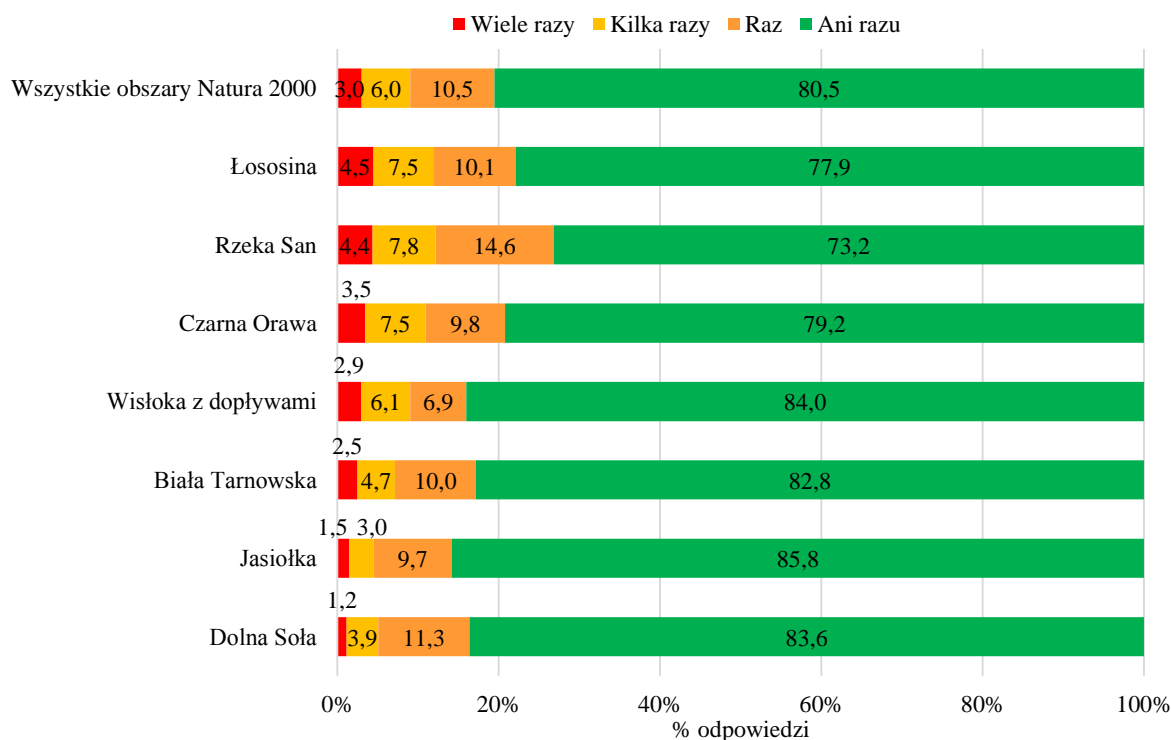
Ryc. 61. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwował/a Pan/i jak ktoś w okolicy jeździł po rzece ciężką maszyną lub quadem?), %

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacyjnej dla społeczności znad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołka i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ryc. 62. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwowal/a Pan/i jak ktoś w okolicy zbierał śmieci napotkane nad rzeką?), %

Ryc. 63. Zestawienie odpowiedzi na pytanie 6 (Czy w ostatnim roku obserwowal/a Pan/i

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt „Rzeki karpackie – czysta Natura 2000. Kampania edukacji ekologicznej dla społeczności nad dolnej Soły, Czarnej Orawy, Łososiny, Białej Tarnowskiej, Wisłoki z dopływami, Jasiołki i środkowego Sanu” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

jak ktoś w okolicy zgłaszał zauważone zagrożenia środowiska?), %